

ПІСЛЯ ПРИВАТИЗАЦІЇ

Волинська область

Рожищенські золоті сири 2

Дніпропетровська область

Скарби землі на благо людям (ВАТ «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат») ... 6

ВПРОВАДЖУЄМО У ПРАКТИКУ

Головний критерій – практика 10

С. МОРХОДОВА. Використання державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств 13

ДОСВІД РЕГІОНІВ

С. КУЧЕРУК. Проблеми соціальної інфраструктури на Хмельниччині 18

Проблемні питання приватизації довгобудів у Закарпатському регіоні 21

ГОСТРЕ ПИТАННЯ

С. ГУСАКОВ. Деякі питання антирейдерства 24

О. РОДИНА. Проблеми рейдерства в Україні та правові шляхи його уникнення 29

ЕКОНОМІЧНА РЕФОРМА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

В. ГАЛАСЮК. Нові можливості для аналізу змін відносних величин структури 32

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ

В. СОСНОВИЙ, О. САЛЬНИКОВ. Пріоритетні напрями у сфері управління державними корпоративними правами ВАТ 37

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Аналітична довідка про роботу Фонду державного майна України та хід виконання Державної програми приватизації у I кварталі 2008 року 40

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ БІЗНЕСУ

Перелік юридичних осіб, які уклали (переуклали) у травні 2008 року договір з Фондом державного майна України про організацію продажу майна, що перебуває в державній власності 49

НОРМАТИВНА БАЗА

Закон України від 03.06.08 № 309-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (Витяг) 51

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.05.08 № 703-р «Питання укладення деяких договорів» 58

Наказ Фонду державного майна України від 28.05.08 № 625 «Про втрату чинності наказів ФДМУ від 24.11.05 № 3033, від 16.10.06 № 1580 та затвердження «Положення про регламент роботи Комісії з питань оскарження результатів перевірки виконання умов договору купівлі-продажу об'єкта приватизації у державному органі приватизації», та «Положення про регламент роботи Комісії Фонду державного майна України з питань зняття з контролю договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації» 58

НА ДОПОМОГУ МЕНЕДЖЕРУ

Тест: Який Ви керівник? 63

■ ПІСЛЯ ПРИВАТИЗАЦІЇ

Волинська область

РОЖИЩЕНСЬКІ

Сир, який виготовляли майстри своєї справи Рожищенського сирзаводу, завжди славився прекрасними смаковими якостями. У далекі сімдесяті роки минулого століття рожищенський сир смакували навіть на Кубі, не кажучи вже про близьке зарубіжжя. І сьогодні на продукцію сирзаводу є великий попит як в Україні, так і за кордоном: її закуповують у великих обсягах торговельні мережі Росії, Казахстану, Білорусі, Молдови, адже навіть далекі споживачі знають, наскільки рожищенські сир та масло якісні, смачні й – що дуже важливо – екологічно чисті.

ЗОЛОТІ СИРИ

Нова лінія фасовки твердих сирів

У фасувальному цеху

Пакування сирів у термопівку

Рожищенський сирзавод – одне з найпотужніших молокопереробних підприємств на Волині, яке щороку нарощує обсяги виробництва, водночас поліпшуючи якість продукції. Підприємство знало часи піднесення, отже, здолало й період занепаду, незвично тяжкий та затяжний, який розпочався у 1993 році. Так, у ці роки заводом було перероблено молока у п'ятеро менше, ніж у 1990 році...

Одним з перших в області підприємство відповідно до Закону України «Про оренду майна державних підприємств та організацій» від 10.04.92 № 2269-ХІІ стало на шлях роздержавлення: у 1994 році розпочалася та успішно завершилася приватизація підприємства, яке перейшло у власність трудового колективу; саме тоді було зареєстровано ВАТ «Рожищенський сирзавод».

Однак відроджуватися підприємство стало лише з 2000 року, і тепер ВАТ входить у десятку найбільших виробників сиру в Україні. Прагнення зайняти та утримати свою нішу на ринку в умовах жорсткої конкуренції змусило підприємство значно розширити поле діяльності, високий професійний рівень колективу дав змогу в найкоротший строк освоїти випуск нових видів твердих та плавлених сирів. Домогтися успіху допомогла й тісна співпраця з київськими науковцями Технологічного інституту молока та м'яса та Інституту гігієни та медичної екології ім. О. Н. Марзєєва, результатом якої стала поява нової продукції, що відзначається відсутністю шкідливих харчових та синтетичних домішок. Сучасні пакувальні матеріали розраховані на забезпечення дозрівання сиру, тим самим збільшується строк зберігання продукції, а привабливий зовнішній вигляд та оригінальний дизайн упаковки завжди звертають на себе увагу покупців у будь-якій торговельній точці.

Завдяки впровадженню нових технологій підприємство стало виробляти 25 видів нових твердих сирів, 19 – плавлених, 5 – масла вершкового та вершково-рослинного. Загалом за минулий рік заводчани переробили майже 60 тис. тонн молока, перевищивши показники найкращого щодо заготівлі молока 1999 року. Робить свій внесок товариство і в розвиток району, виробляючи майже 80 відсотків місцевої товарної продукції. У минулому році підприємством сплачено до бюджетів усіх рівнів коштів на суму понад 3 млн грн.

– Першочергову увагу ми приділяємо модернізації виробничого обладнання, – розповідає голова правління ВАТ «Рожищенський сирзавод» **Олександр Володимирович Ішук**. – Протягом двох останніх років зроблено чимало: запущено сучасний цех сушіння сироватки, що допомогло вирішити болючу проблему екологічності виробництва;

став до ладу цех плавлених сирів, що дало змогу значно збільшити обсяги виробництва цього виду продукції, якої вже минулого року було реалізовано 1,5 тис. тонн. Зараз триває реконструкція цеху первинної переробки молока пропускною потужністю 300 тонн молока на добу, що сприятиме подальшій сертифікації продукції згідно з вимогами СOT.

Колектив сирзаводу працює стабільно, адже роботи вистачає на дві зміни. На підприємстві усвідомлюють, що всі досягнення насамперед залежать від якості сировинної бази – молока, якого надходить щодня 240 – 250 тонн. Третину надходження молока забезпечують фермерські господарства. Частка здавачів індивідуального сектору постійно зростає. Так, між ВАТ і здавачами молока встановилися довірливі стосунки: визначену закупівельну ціну закріплено відповідними угодами, сільські комітети контролюють якість молока, а правління підприємства гарантує вчасність розрахунків за отриману продукцію. У селах району постійно відкриваються нові молокоприймальні пункти, обладнані холодильними установками. Із розширенням зони заготівлі на селі завод додатково забезпечив роботою 250 осіб, які стали приймальниками сировини.

Продукцію підприємства також можна зустріти на різноманітних виставках, ярмарках та конкурсах. Упродовж останніх років колектив заводу став володарем чималої колекції золотих, срібних та бронзових нагород. Так, торгова марка «РОСИ» стала лауреатом Національного рейтингу «Золота торгова марка України», на дегустаційних конкурсах молочних продуктів у рамках виставки «Укрм'ясомолпрому» сир «Голландський», крім золотої медалі і диплома, отримав найвищу нагороду – гран-прі. Однак найбільшим досягненням у колективі вважають відсутність скарг на якість продукції.

Сьогодні, незважаючи на всі економічні негаразди, підприємство міцно стоїть на ногах, працюючи прибутково. Збільшуються обсяги виробленої та реалізованої продукції, постійно зростає заробітна плата працівників ВАТ. Не забувають на заводі й про соціальні питання. Заводська їдальня годує робітників за пільговими цінами, а тих, хто працює в нічні зміни, – безкоштовно.

Здобутки колективу незаперечно свідчать, що заінтересований у прибутковій діяльності власник спроможний відродити напівмертве колись підприємство, а відповідальність за долю працівників – це гарантія успішного ефективного господарювання. Адже попереду мета – всесвітнє визнання.

Камера дозрівання готової продукції

Скарби землі

(ВАТ «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат»)

на благо людям

Відкрите акціонерне товариство «Інгuleцький гірничо-збагачувальний комбінат» створене в січні 1997 року шляхом перетворення Інгuleцького державного гірничо-збагачувального комбінату з метою забезпечення споживачів України та інших держав залізорудним концентратом, а також одержання прибутку від виробничої, торговельної, комерційної, фінансової та інших видів діяльності, не заборонених законодавчими актами України. Нині комбінат – основний в Україні виробник залізорудного концентрату, що виготовляє третину загального обсягу виробництва товарного концентрату на вітчизняному ринку.

Підприємство з видобутку і перероблення залізистих кварцитів Інгuleцького родовища – відкрите акціонерне товариство «Інгuleцький гірничо-збагачувальний комбінат» – розташоване в південній частині Криворізького басейну. Затверджена Міністерством промислової політики України проектна річна виробнича потужність комбінату з видобутку сирової руди – 34,5 млн тонн, з виробництва залізородного концентрату – 14 млн тонн. Залізородний концентрат – основна товарна продукція комбінату – є основною сировиною для виробництва продукції підприємств металургійної промисловості.

Упровадження технології магнітно-флотаційного доведення концентрату дає змогу виробляти високоякісну металургійну сировину з масовою часткою заліза 67 – 70 % і кремнезему менш як 3 % з можливістю подальшого використання для виробництва нових видів продукції, зокрема губчастого заліза.

У 2007 році інгулецькі гірники виробили 14,023 млн тонн товарного концентрату (у 1998 році – 10,683 млн тонн), тобто рівень освоєння виробничих потужностей становить 100,2 %. Для того щоб увиразнити досягнуті успіхи, зазначимо, що близько 94 % продукції комбінату реалізуються на внутрішньому ринку. Це означає, що створюються робочі місця саме на українських підприємствах і саме вітчизняні металургійні комбінати забезпечуються високоякісною сировиною, на основі якої випускають конкурентоспроможну продукцію.

Споживачами залізородного концентрату є найпотужніші металургійні заводи України – Дніпродзержинський, Алчевський, «Запоріжсталь», «Азовсталь», Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча.

Купують продукцію Інгuleцького гірничо-збагачувального комбінату і заводи країн Європи: Австрії, Болгарії, Румунії, Словаччини, Чехії, Угорщини, Польщі, а також Росії.

Структурно комбінат є об'єднанням гірничо-транспортного і дробильно-збагачувального комплексів, що складаються із 31 підрозділу: цехів, основні з яких – кар'єр, дробильна фабрика, дві рудозбагачувальні фабрики, цехи автомобільного і залізничного транспорту.

Ефективному розвитку Інгuleцького гірничо-збагачувального комбінату насамперед сприяло поєднання професіоналізму спеціалістів підприємства та інвестиційної підтримки з боку акціонерів. Менеджерська команда на чолі з генеральним директором В. О. Півнем, який обіймає цю посаду з 1998 року, успішно реалізує низку проектів.

Так, на період 2001 – 2010 років на комбінаті розгорнута широкомасштабна програма з розвитку виробництва. Зокрема, програмою передбачені реконструкція та технічне переозброєння виробництва на всій технологічній лінії: видобуток руди – дробильно-збагачувальний комплекс – складування відходів збагачення. Фінансування програми здійснюється за рахунок як власних коштів підприємства, так і інвестиційних ресурсів. Основна увага у програмі приділяється підвищенню конкурентоспроможності товарного концентрату та впровадженню ресурсозберігаючих технологій.

Починаючи з 2002 року на підприємстві реалізується соціальна програма «Належний рівень життя – запорука стабільності виробництва», спрямована на задоволення соціально-економічних потреб працівників підприємства, зокрема, підвищення рівня заробітної плати, кваліфікації та чисельності персоналу, культури сплати комунальних послуг, народжуваності дітей у сім'ях працівників, забезпечення зайнятості інвалідів, будівництва житла, надання шефської та благодійної допомоги.

Загалом за період дії соціальної програми на розвиток та утримання соціальних об'єктів підприємством витрачено понад 150 млн грн. Середньомісячна заробітна плата досягла 1,9 тис. грн., середньооблікова чисельність персоналу – 11 502 осіб.

З кожним роком збільшується розмір компенсації для здешевлення харчування працівників. Зокрема, у 2006 році вона становила 5,2 млн грн., а у 2007 році – 16,6 млн грн.,

Володимир Олександрович ПІВЕНЬ,
генеральний директор ВАТ «Інгулецький
гірничо-збагачувальний комбінат»

тобто за рік зростає більш як утричі. У колективному договорі, крім обов'язкових передбачених законодавством видів компенсаційних виплат і пільг встановлено ще двадцять одну. Постійно забезпечуються матеріальною підтримкою ветерани війни та праці. Річна меценатська допомога становить близько 500 тис. грн. Щорічно медичних послуг із розрахунку на одну людину, яка потребує допомоги, надається на суму понад 10 тис. грн. На екологічні заходи у 2007 році загалом витрачено 145,5 млн грн.

Належна увага приділяється на підприємстві й тим, хто найперше потребує захищеності: 503 інваліди стали членами трудового колективу підприємства, отримавши можливість соціальної та психологічної реабілітації.

Комбінат має ліцензії на навчання зі 168 професій. Нині у вищих закладах освіти навчаються 1 320 працівників.

Не залишається поза увагою й питання забезпечення працівників житлом. Так, збудовано два 40-квартирних будинки, 120-квартирний будинок, розпочато будівництво 220-квартирного будинку.

Сьогодні ВАТ «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат» входить до складу Групи «Метінвест». Ця Група – регіональний лідер у гірничо-металургійному комплексі та один із провідних світових гравців у чорній металургії.

Підприємства Групи щороку виробляють загалом 10,5 млн тонн сталі, близько 40 млн тонн залізорудної сировини і не лише повністю забезпечують власні потреби, а й є ключовими постачальниками для інших українських металургійних підприємств.

У подальшому господарська діяльність комбінату спрямовуватиметься на виробництво та реалізацію концентрату в обсягах, передбачених річними виробничими програмами; упровадження технологій, що забезпечать підвищення конкурентоспроможності концентрату за вмістом корисних компонентів; зменшення поточних затрат на виробництво; підтримання та оновлення виробничих фондів з метою запобігання зниженню виробничих потужностей; реалізацію соціальних програм, природоохоронних заходів; забезпечення виконання фінансового плану з метою поліпшення фінансового стану комбінату.

У межах технічної політики розвитку комбінату передбачається продовжувати:

реконструкцію технологічної схеми транспортування руди із глибоких горизонтів кар'єру;

пошукові роботи із грудкування залізорудного концентрату, отримання металу на основі плазмових технологій, а також застосування інших методів прямого відновлення заліза;

проектні роботи з будівництва другої черги комплексу магнітно-флотаційного доведення концентрату;

реконструкцію діючого хвостосховища та будівництво нового;

реалізацію програми з оновлення і модернізації виробничого обладнання;

будівництво нового шламосховища.

Приватизаційні процеси, які відбуваються в Україні, не залишають байдужим нікого. Їх економічна актуальність та соціальна значущість змушують переосмислювати результати роздержавлення як у країні загалом, так і на Черкащині зокрема. Про результати приватизації доводиться чути неоднозначні оцінки. Проте далеко не всі знають і можуть врахувати підводні течії економічних процесів, які відбуваються в державі.

Працівники Регіонального відділення Фонду державного майна України по Черкаській області (далі – регіональне відділення) разом з органами місцевої влади роблять усе від них залежне, аби підвищити довіру населення до процесу реформування власності, насамперед чітко додержуючи законодавчих норм, спрямовуючи зусилля на захист інтересів як держави, так і трудових колективів приватизованих підприємств. Наголос у ході приватизації робиться на соціальній складовій, що є пріоритетом під час визначення майбутнього власника. Не останню роль у формуванні ставлення до приватизаційних процесів відіграє прозорість дій. З цією метою регіональне відділення широко висвітлює свої наміри та заходи, що здійснюються в місцевих засобах масової інформації, активно спілкується з громадськістю.

Важко не помітити, що в економіці держави сьогодні чимало проблем. Вирішити їх на регіональному рівні прагне допомогти регіональне відділення. Результати останніх років дають підстави для оптимізму: збиткових підприємств в області стає все менше, на підприємствах деяких галузей відчувається помітний поступ уперед. Щороку створюються десятки тисяч нових робочих місць. Черкащина на очах стає економічно стабільнішою, притік інвестицій – потужнішим. Підсумки економічного та соціального розвитку області за минулий рік засвідчили значний крок уперед. Ще більших результатів планується досягти нинішнього року.

За сприяння регіонального відділення протягом останніх років створені передумови для стимулювання прискореного розвитку недержавного сектору економіки, сфор-

мовані соціально активні власники. Реформовано тисячі об'єктів державної та комунальної власності. Постійно перевиконуються завдання з надходжень від приватизації до Державного бюджету України та бюджетів інших рівнів.

Підприємства, форма власності яких змінювалася, у тому числі й за участі регіонального відділення, в основному працюють стабільно і, маючи позитивну динаміку розвитку, впливають на стан конкурентоспроможності підприємств області. Серед тих, які успішно працюють не один рік, багато відомих в Україні, зокрема, акціонерні товариства «Азот», «Уманьферммаш», «Агрореко-продукт», «Птахофабрика «Перше травня», «Черкаський автобус», «Фрау Марта».

Проте, аналізуючи здобутки і невдачі в конкретних галузях протягом багатьох років, чітко бачимо: на тлі досить неоднорідної, строкатої картини злетів і падінь підприємств простежується певна закономірність. Серед багатьох збиткових підприємств, приміром у галузі АПК, набереться чимало таких, які міцно стали на ноги. Чому ж одні ледь животіють, а інші зуміли так налагодити виробництво, що прибутків вистачає не тільки на заробітну плату та інші соціальні потреби, а й на оновлення основних фондів, утілення інноваційних проектів?

У зв'язку з цим варто ознайомитися з підходами, виробленими в колективах успішних підприємств. Візьмімо таку непросту галузь, як переробна. У багатьох тут нескінченна вервечка проблем. Проте, приміром, у ЗАТ «Шполянський завод продтоварів» головні з них вдалося вирішити за два-три роки. Очевидно, вирішальну роль відіграли кваліфіковані, відповідальні керівники вищої та середньої ланки, які змогли за короткий термін перебудувати структуру підприємства, націливши її на ринкові стосунки, високу якість роботи всіх підрозділів. Відмінно діє створене кілька років тому дочірнє підприємство «ОтАВа», яке колись було підсобним господарством заводу. На землях, орендованих у районному центрі та в кількох селах, підприємство вирощує сільськогосподарських тварин та продукцію рослинництва, яка йде на переробку. Селяни називають його «найпоряднішим орендарем», бо за паї з ними розраховуються вчасно й сповна.

Асортимент продукції заводу не лише поповнюється новими видами, а постійно оновлюється. В останні роки асортимент складається з понад 150 найменувань. Великий попит, приміром, ма-

ють халва, яка виготовляється близько трьох років, сухарики, насіння, цукерки «Пташине молочко». До приватизації на заводі функціонувало лише дві лінії з виготовлення чіпсів, нині дев'ять. Збудовано новий склад готової продукції. Крім того, постійно проводяться переоснащення та модернізація виробництва: встановлені сучасні автомати для фасування, змонтовано лінію для глазурування.

Водночас на першому плані залишаються соціальні питання. Робітники добре заробляють. Робочі місця обладнані з урахуванням найновіших санітарних вимог, створені побутові зручності. Кожен працівник має можливість відпочити та полікуватися в санаторії.

На заводі діє Корпоративний університет, де 30 спеціалістів середньої ланки підвищують кваліфікацію. Крім того, створено резерв кадрів, до бази даних якого внесені дані про працівників, що мають бажання та здібності для підвищення кваліфікації та кар'єрного зростання.

Поєднання командного духу, що панує на підприємстві, спільної ідеї лідерства в галузі з постійною роботою над удосконаленням технологій виробництва продукції при збереженні найкращих традицій української якості та натуральності дає позитивне настроєння колективу, якого часто бракує іншим.

Це спостереження знайшло підтвердження й при ближчому ознайомленні з роботою інших успішних підприємств області. Зокрема, Канівського маслосирзаводу, який входить до складу корпорації «Клуб Сиру». Придбавши в 1999 році канівське переробне підприємство, корпорація паралельно з вирішенням виробничих питань здійснила серйозні інвестиції в кадровий потенціал. Колектив підприємства зараз становить 840 чоловік. Відповідальне ставлення працівників до справи стало запорукою налагодження виробництва сирів високої якості. На підприємстві застосовують комплексний підхід до якості, починаючи з використання доброякісної сировини й закінчуючи реалізацією готової продукції. Значні інвестиції в реконструкцію докорінно змінили підприємство. Виробничі лінії укомплектовані устаткуванням провідних світових виробників. При цьому кожна лінію обслуговує лише чотири працівники. Виробництво повністю автоматизоване – від приймання молока до пакування готової продукції. Підприємство може переробляти до 650 тонн молока на добу. Завод став найпотуж-

нішим сироробним підприємством в СНД. Сири, виготовлені на підприємстві, визнані кращими на дегустаційних конкурсах у системі «Укр'ясомол-прому» та «Кращі торговельні марки України».

Отже, успіхи приватизації при вмілому залученні інвестицій, правильній розстановці акцентів, коли люди зацікавлені у зміцненні та розвитку підприємства, мають можливості професійного зростання, безперечні.

Проте, з огляду на чималий стаж роботи в галузі приватизації слушними є наступні пропозиції, що дають змогу підвищити ефективність переходу на нові рейки господарювання.

Приватизація продовжує розглядатися як спосіб наповнення бюджету, а не як механізм реформування певної сфери економіки. Проте вкрай потрібною, на думку професіоналів, є зміна самої її філософії. На нинішньому етапі роздержавлення має розглядатися як важлива складова реформування сфер економіки, а наповнення бюджету при цьому має стати другорядним завданням. Не змінивши ідеологію роздержавлення, не можна братися до реформування залізничного транспорту, оборонно-промислового комплексу, санаторно-оздоровчої сфери, енергетики тощо.

Серед проблем, які сьогодні потребують врегулювання на державному рівні, в регіональному відділенні виділяють такі. Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів» та Порядку продажу в 2008 році державними органами приватизації земельних ділянок державної власності, на яких розташовані об'єкти, що підлягають приватизації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.02.08 № 110, регіональне відділення здійснює підготовку до продажу об'єктів разом із земельними ділянками. Проте цей процес ускладнюється відсутністю розмежування земель державної та комунальної власності. Крім того, не оформлена документація на земельні ділянки та не визначені в натурі межі земельних ділянок у складі об'єктів приватизації. Також на сьогоднішній день залишається невирішеним питання щодо ліцензування проведення земельних торгів. Вирішення цих питань на законодавчому рівні прискорить продаж об'єктів разом із земельними ділянками.

У більшості випадків органи місцевого самоврядування зволікають з прийняттям у комунальну власність об'єктів соціальної сфери та житлового фонду державної форми власності, які під час

приватизації не увійшли до статутних фондів господарських товариств, але обліковуються на їх балансах. Це призводить до руйнування та розкрадання державного майна. Особливо гостро проблема постає в разі банкрутства господарського товариства. З метою збереження та ефективного використання об'єктів соціальної сфери вважаємо за необхідне внести зміни до ст. 26 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», зобов'язати органи місцевого самоврядування приймати державне майно, яке перебуває на балансах господарських товариств, щодо яких порушено справу про банкрутство та здійснюється ліквідаційна процедура, в комунальну власність у найкоротший термін та без пайової участі підприємств, а також визначити їх відповідальність за затягування процесу приймання такого майна.

У разі порушення справи про банкрутство стосовно підприємства, державна частка в якому становить понад 25 відсотків, учасником судової справи стає державний орган з питань банкрутства. Якщо державна частка в підприємстві менша від 25 відсотків, держава втрачає контроль і як акціонер позбавляється права на захист у справі про банкрутство. У цьому випадку чинне законодавство про банкрутство відсторонює орган приватизації від управління державним пакетом акцій та позбавляє його права істотно вплинути на відновлення платоспроможності товариств-боржників. Таким чином протягом 2005 – 2006 років у Черкаській області ліквідовані як юридичні особи п'ять відкритих акціонерних товариств з державною часткою акцій. З огляду на зазначене доцільно передбачити в законодавчих та нормативних актах, що регламентують процедуру банкрутства, норму щодо участі представників органу приватизації в даній процедурі.

З метою оптимізації функціонування державного сектору економіки потрібно законодавчо запровадити механізм спрямування частини коштів, одержаних від приватизації, на фінансування програм відродження виробництва та погашення кредиторської заборгованості, зокрема із заробітної плати, для державних підприємств та відкритих акціонерних товариств з державним пакетом акцій понад 50 відсотків.

Вирішення цих питань може істотно вплинути на хід реформування економіки.

Підготував **Владислав КИРЕЙ**

УДК 330.526.34:338.24

Використання державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств

Світлана МОРЕХОДОВА

13

Ефективне використання державного майна, яке у процесі приватизації не увійшло до статутних фондів господарських товариств, але залишилося на їх балансах, є пріоритетним, а в окремих випадках проблемним питанням у роботі Регіонального відділення ФДМУ по Вінницькій області (далі – регіональне відділення).

Так, під час приватизації державних підприємств області до статутних фондів 339 створених господарських товариств не увійшли, але залишилися на їх балансах як власність держави до прийняття щодо них відповідних управлінських рішень 5 688 об'єктів держав-

ної власності.

Із зазначеної кількості об'єктів понад чотири тисячі – об'єкти державного житлового фонду, соціально-культурного призначення, які законодавчими актами визначені як об'єкти безоплатного передання в комунальну власність відповідних територіальних громад, приватизації, передання в оренду, безоплатного зберігання.

Станом на 01.06.08 регіональним відділенням згідно з Положенням про управління державним майном, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансах, затвердженим спільним наказом ФДМУ та Міністерства економіки України від 19.05.99 № 908/68, прийнято 4 603 управлінських рішення щодо об'єктів державної власності, які перебувають в його управлінні (81 % загальної кількості об'єктів, які під час приватизації залишилися на балансах господарських товариств), а саме:

передано в оренду – 211;
 укладено договори безоплатного зберігання – 231;
 укладено договори безстрокового безкоштовного користування – 2;
 приватизовано – 332;
 передано в комунальну власність – 2 613;
 списано – 82;
 відчужено – 25;
 передано у сферу управління інших органів виконавчої влади, на баланс ДП «Укрриба» та власне утримання громадян згідно зі свідоцтвами про право власності на житло – 1 107.

Нині в управлінні регіонального відділення залишилося 1 528

об'єктів державної власності, з них по 444 об'єктах прийняті управлінські рішення щодо їх передання в оренду, укладення договорів безоплатного зберігання та безстрокового безкоштовного користування. Повністю реалізовано державне майно 107 господарських товариств, на балансах яких воно перебувало.

Згідно із Законом України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» від 03.03.98 № 147/98-ВР значна кількість зазначених об'єктів державної власності (житлового фонду, у тому числі гуртожитків, та соціальної інфраструктури) підлягає безоплатному переданню в комунальну власність відповідних територіальних громад. Реалізація цього закону сьогодні один із найскладніших напрямів роботи регіонального відділення.

Особливо важко вирішується питання забезпечення передання в комунальну власність державного майна, що перебуває на балансах товариств-банкрутів, щодо яких порушено ліквідаційну процедуру або балансоутримувачі яких ліквідовані.

Незважаючи на те що регіональним відділенням налагоджена співпраця з арбітражними керуючими (ліквідаторами), господарським судом Вінницької області щодо господарських товариств, які визнані банкрутами або стосовно яких порушено справу про банкрутство, через відверте затягування процедури приймання-передавання державного майна або відмову у прийнятті цього майна у комунальну власність у зв'язку з його неналежним станом, відсутністю технічної документації, фінансування ремонтних робіт і коштів на

його утримання ліквідаційні баланси затверджуються, а господарські товариства-балансоутримувачі державного майна ліквідуються. Згідно із Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.92 № 2343-XII арбітражні керуючі (ліквідатори) не несуть відповідальності за збереження державного майна, що перебуває на балансах товариств-банкрутів. Після затвердження господарським судом ліквідаційних балансів державне майно залишається безхазяйним, а зволікання органів місцевого самоврядування з прийняттям таких об'єктів у комунальну власність призводить до їх руйнації та розкрадання.

Станом на 30.05.08 в області в результаті процедури банкрутства ліквідовано 137 господарських товариств, які були балансоутримувачами державного майна, та 34 господарських товариств визнано банкрутами. Нині завдяки вжитим заходам щодо 42 ліквідованих господарських товариств державне майно, яке перебувало на їх балансах, реалізовано повністю, 67 об'єктів державної власності, які є об'єктами приватизації або оренди, поставлені на позабалансові рахунки територіальних громад або нових власників майна банкрутів з укладанням договорів безоплатного зберігання без права відчуження та використання їх новими балансоутримувачами. Щодо безхазяйного державного майна, яке перебувало на балансах 129 ліквідованих господарських товариств, триває робота з передавання його в комунальну власність відповідних територіальних громад (324 об'єкти) та пошуку нових балансоутримувачів (179

об'єктів, у тому числі об'єкти приватизації, цивільної оборони, ставки).

Регіональне відділення активно співпрацює з Вінницькою обласною державною адміністрацією, обласною радою, органами місцевого самоврядування та районними державними адміністраціями з питання завершення безоплатного передання в комунальну власність державного майна, яке у процесі приватизації не увійшло до статутних фондів господарських товариств. Так, обласною державною адміністрацією за поданням регіонального відділення видано ряд розпоряджень зі встановленими термінами виконання та пооб'єктними розшифровками в додатках у розрізі районів та господарських товариств. Контроль за виконанням цих розпоряджень здійснює обласна державна адміністрація та регіональне відділення.

Для прискорення процесу передання державного майна в комунальну власність регіональне відділення постійно доводить до відома кожного органу місцевого самоврядування, на території якого перебуває державне майно, інформацію про об'єкти державної власності, що підлягають безоплатному переданню, надає практичну та методологічну допомогу у здійсненні процесу приймання-передавання головам територіальних громад, керівникам господарських товариств, арбітражним керуючим за місцем розташування об'єктів та в регіональному відділенні, а також консультує під час телефонних звернень відповідальних осіб. Крім того, з метою сприяння пошуку потенційних орендарів або покупців на об'єкти, що

згідно з чинним законодавством підлягають приватизації або переданню в оренду, головам територіальних громад подається інформація про ці об'єкти за місцем їх розташування.

У результаті спільних дій обласної державної адміністрації, органів місцевого самоврядування, господарських товариств, арбітражних керуючих та регіонального відділення станом на 01.06.08 в області вже передано у комунальну власність відповідних територіальних громад:

1 433 житлових будинки та 113 гуртожитків, що перебували на балансах 192 господарських товариств;

286 об'єктів інженерної інфраструктури, що перебували на балансах 83 господарських товариств;

129 дитячих садків і ясел, що перебували на балансах 102 господарських товариств;

101 будинок культури, що перебував на балансах 71 господарського товариства;

19 фельдшерсько-акушерських пунктів, що перебували на балансах 16 господарських товариств;

17 шкіл, що перебували на балансах 15 господарських товариств.

До того ж 558 житлових будинків та 327 допоміжних обслуговуючих приміщень знято з балансів господарських товариств згідно зі свідоцтвами про право власності на житло.

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.12.07 № 1231-р «Деякі питання розпорядження об'єктами державної власності» та відповідно до наказу ФДМУ від 27.12.07 № 2047 «Щодо розпорядження об'єктами державної

власності» у період до прийняття Кабінетом Міністрів України окремого рішення регіональним відділенням було зупинено прийняття рішень про відчуження об'єктів державної власності, у тому числі передання зазначених об'єктів у комунальну власність та укладення нових договорів оренди об'єктів державної власності.

Після визнання таким, що втратило чинність, зазначеного розпорядження Кабінету Міністрів України регіональне відділення відновило укладання нових договорів оренди та роботи з територіальними громадами, арбітражними керуючими (ліквідаторами) та господарськими товариствами щодо забезпечення передання в комунальну власність об'єктів державної власності, які під час приватизації не увійшли до статутних фондів господарських товариств, але залишилися на їх балансах.

За 5 міс. поточного року щодо вищезазначеного державного майна регіональним відділенням укладено договори безоплатного зберігання щодо 12 об'єктів державної власності, передано в оренду три об'єкти, приватизовано один об'єкт, забезпечено передання в комунальну власність одного житлового будинку та власне утримання мешканців згідно зі свідоцтвами про право власності на житло два будинки.

Досить проблематичним до певного часу було вирішення питання зняття з балансу господарських товариств багатоквартирних житлових будинків, квартири в яких повністю приватизовані їх мешканцями, через невизначеність із допоміжними приміщеннями у цих будинках

(підвалами, сараями, кладовками, горищами), які передбачають наявність власника і потребують обслуговування. За роз'ясненнями Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 14.05.04 № 4/6-900 багатоквартирні житлові будинки можуть передаватися на баланс об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), створених у цих будинках, або у комунальну власність відповідних територіальних громад. Проте чинним законодавством не передбачено передавання державного житлового фонду у власність ОСББ, а територіальні громади з відомих причин відмовляються приймати у комунальну власність житлові будинки, в яких усі квартири приватизовані. У цих випадках регіональне відділення під час прийняття управлінських рішень керується пунктом 1.1 Рішення Конституційного Суду України від 02.03.04 № 4-рп/2004, згідно з яким «допоміжні приміщення (підвали, сараї, кладовки, горища, колясочні та ін.) передаються безоплатно у спільну власність громадян одночасно з приватизацією ними квартир (кімнат у квартирах) багатоквартирних будинків. Підтвердження права власності на допоміжні приміщення не потребує здійснення додаткових дій, зокрема створення об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, вступу до нього». Враховуючи вищезазначене, такі будинки знімаються з балансів господарських товариств згідно з відповідним наказом та на підставі заяв мешканців і наданих копій свідоцтв про право власності на житло.

Нині потребує спільного ви-

рішення питання передання зі сфери управління ФДМУ у сферу управління Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи і Державного комітету рибного господарства України об'єктів цивільної оборони, ставків і гідротехнічних споруд, що у процесі приватизації не увійшли до статутних фондів господарських товариств.

Негайного вирішення потребує гостре питання передання у сферу управління Міністерства аграрної політики України отрутомогильника поблизу с. Джурина Шаргородського району, який під час приватизації був вилучений зі статутного фонду, але залишився на балансі ВАТ «Шаргородське районне підприємство по виконанню агрохімічних робіт «Райагрохім» як об'єкт, що не підлягає приватизації у зв'язку з його загальнодержавним значенням. На цей об'єкт загальною площею 4,2 га починаючи з 1978 року було завезено і захоронено понад тисячу тонн невизначених та невідомих отрутохімікатів із Вінницької, Житомирської, Волинської, Івано-Франківської, Закарпатської, Львівської, Рівненської, Тернопільської та Хмельницької областей. Згідно з актом санітарно-епідеміологічного обстеження об'єкта від 19.06.07 отрутомогильник перебуває в незадовільному стані, потребує постійної охорони, а також залучення значних коштів. Балансоутримувач отрутомогильника ВАТ «Шаргородське районне підприємство по виконанню агрохімічних робіт «Райагрохім» відповідно до постанови господарського суду Вінницької об-

ласті визнаний банкрутом, ліквідаційна процедура завершується. Звернення про необхідність вжиття заходів щодо ситуації із Джуринським отрутомогильником направлялися в Кабінет Міністрів України, Міністерство аграрної політики України, Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи. Неодноразові звернення регіонального відділення та арбітражного керуючого до голови Джуринської сільської ради щодо тимчасового прийняття цього об'єкта на позабалансовий рахунок Джуринської сільської ради до остаточного вирішення питання про укладення договору зберігання позитивних наслідків не дали. Робота в цьому напрямі в межах повноважень регіонального відділення триває.

На постійному контролі регіонального відділення перебуває питання збереження та утримання державного майна. Під час здійснення працівниками регіонального відділення відповідно до затверджених графіків перевірок щодо належного утримання, збереження та використання державного майна за участю представників органів місцевого самоврядування, господарських товариств або арбітражних керуючих виявляються факти незаконної реалізації державного майна. Про результати перевірок регіональне відділення інформує правоохоронні органи, веде роботу з балансоутримувачами державного майна щодо відшкодування у добровільному порядку або за рішенням судів збитків, нанесених державі. Так, протягом 2007 року до Державного

бюджету України перераховано відшкодувань на суму 216 579 грн., у тому числі за результатами судових рішень – 206 тис. грн.; 300 грн. відшкодовано в поточному році та пред'явлено до сплати відшкодувань на суму 1 374,94 грн.

Процедуру списання державного майна, яке перебуває на балансі діючого суб'єкта господарювання, господарського товариства, визначає Порядок списання об'єктів державної власності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.07 № 1314. Проте цією постановою не визначена процедура списання державного майна, яке перебувало на балансах на даний час ліквідованих господарських товариств. Знайти потенційного балансоутримувача безхазяйних об'єктів державної власності для подальшого їх списання практично неможливо, оскільки для отримання згоди на списання поставленого на баланс державного майна необхідно, по-перше, підготувати та подати на розгляд суб'єкта управління ряд документів, визначених пунктом 6 цієї постанови, зокрема: техніко-економічне обґрунтування необхідності списання майна, акти технічного стану, інвентаризації, відомості про наявність обтяжень чи обмежень стосовно розпорядження майном, земельну ділянку з копіями підтвердних документів; по-друге, розібрати та демонтувати це майно, оплатити оцінку придатних вузлів та матеріалів, забезпечити здачу у брукт металолому; по-третє, оформити всі документи зі списання. Також практично неможливо здійснити списання державного майна, що перебуває

на балансі товариств-банкрутів, щодо яких триває або завершується ліквідаційна процедура, через відсутність коштів на проведення списання.

Управлінські дії та рішення органів приватизації щодо державного майна, яке під час приватизації не увійшло до статутних фондів господарських товариств, у подальшому визнаних банкрутами або ліквідованих як юридичні особи, були б результативнішими та ефективнішими при законодавчому врегулюванні певних питань.

Враховуючи значний досвід роботи з даного питання, регіональне відділення пропонує внести ряд змін у закони України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» та «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», а саме:

частину другу статті 7 «Умови передачі об'єктів» Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» доповнити абзацом такого змісту: «Під час передання об'єктів соціальної інфраструктури, а також об'єктів, що перебували(ють) на балансах підприємств-банкрутів чи ліквідованих господарських товариств із державної у комунальну власність територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, або у спільну власність територіальних громад сіл, селищ, міст, відповідні сільські, селищні, міські, районні у містах, районні, обласні ради зобов'язані надавати згоду на прийняття їх у комунальну власність та забезпечити прийняття таких об'єктів у комунальну власність без додаткових умов (фінансування ремонтних робіт, прове-

дення ремонту, виготовлення технічної документації тощо)»;

абзац другий частини 5 статті 3¹ Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» щодо зобов'язань арбітражного керуючого викласти в такій редакції: «здійснювати заходи щодо захисту майна боржника та державного майна, що перебуває на його балансі»;

статтю 25 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» доповнити частиною шостою такого змісту: «Ліквідатор зобов'язаний у процесі проведення ліквідаційної процедури вжити усіх заходів, спрямованих на передачу об'єктів соціальної інфраструктури у комунальну власність у порядку, передбаченому Законом України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності», державного майна, що не включено до ліквідаційної маси та не підлягає безоплатному переданню у комунальну власність за погодженням з органом управління, на баланс іншому суб'єкту господарської діяльності»;

частину першу статті 26 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» доповнити після слів: «...без додаткових умов...» словами: «(проведення ремонту, фінансування ремонтних робіт, виготовлення технічної документації тощо)».

Проблеми соціальної інфраструктури на Хмельниччині

Сергій КУЧЕРУК

Здійсненню приватизаційного процесу в Україні передувало визначення принципів і цілей приватизації. Як організаційно-правові принципи встановлені законність; надання пільг трудовим колективам на придбання державного майна і право вибору форми власності; соціальна захищеність і рівність прав громадян; пріоритетне надання майнових прав громадянам України; безкоштовне передання частини державного майна кожному громадянину України; приватизація на платних засадах з використанням приватизаційних паперів; дотримання антимонопольного законодавства; повне, своєчасне і достовірне інформування про перебіг приватизаційного процесу. Основними цілями приватизації визначені формування ринкових відносин; досягнення економічної ефективності; створення ефективних недержавних власників як основи багатокладної соціально орієнтованої економіки; справедливий розподіл накопиченого багатства країни між усіма її громадянами; структурна перебудова економіки; стабілізація економічного становища; розвиток конкуренції і обмеження монополізму; залучення іноземних інвестицій; поповнен-

КУЧЕРУК Сергій Сильвестрович, начальник відділу контрольно-ревізійної та юридичної роботи Регіонального відділення ФДМУ по Хмельницькій області

ня державного бюджету; зростання добробуту громадян; поліпшення соціально-психологічного клімату в суспільстві. Неповторний історичний процес приватизації розкрив ще один її напрям – соціальну інфраструктуру міст та сіл, до складу якої входять житлові, недобудовані будинки, гуртожитки, школи, дитячі садки, будинки культури, клуби, дороги, електролінії та телефонні лінії, котельні, очисні споруди, шляхопроводи, мости, парки та ін. Усе це державне майно, яке у процесі приватизації не увійшло до статутних капіталів господарських товариств, але перебуває на їх балансах, виявилось непривабливим для балансоутримувачів, виконавчих комітетів відповідних рад, підприємців та інвесторів.

У Хмельницькій області під час приватизації до статутних капіталів господарських товариств не увійшли 2 145 об'єктів, які обліковувались на балансах 186 господарських товариств. Із загальної кількості таких об'єктів 341 – інженерної інфраструктури, 42 – незавершеного будівництва, 1 208 – житлового фонду, господарські будівлі яких на момент приватизації були майже зруйновані; 88 гуртожитків, на більшість яких відсутня технічна документація; 37 дитячих садків, з яких в управлінні Регіонального відділення Фонду державного майна України (ФДМУ) по Хмельницькій області (далі – регіональне відділення) залишився один, щодо якого необхідно прийняти управлінське рішення (більшість переданих у комунальну власність перестала функціонувати, насамперед у се-

лах); 4 школи, 8 медичних пунктів, 30 клубів, 24 лазні, 16 їдальень та ін.

З метою захисту та збереження діючої інфраструктури регіональне відділення здійснює управління державним майном, керуючись Законом України «Про управління об'єктами державної власності» від 21 вересня 2006 р. № 185-V та Положенням про управління державним майном, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі, затвердженим спільним наказом ФДМУ та Міністерства економіки України від 19.05.99 № 908/68. Ці нормативні документи визначають способи управління державним майном, яке не увійшло до статутних капіталів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі: приватизація, передання в оренду, комунальну власність, управління центральних і місцевих органів виконавчої влади, господарським товариствам на умовах договору схову.

Питання використання та збереження державного майна залишається актуальним. Досі не встановлені межі відповідальності господарських товариств за збереження та використання такого майна; частково визначено обсяги фінансування витрат на здійснення таких функцій (виготовлення технічних паспортів на будівлі).

Значно ускладнюють роботу регіонального відділення облік майна, контроль за його збереженням та прийняттям управлінських рішень щодо реформованих колективних сільськогос-

подарських підприємств і ліквідованих підприємств-банкрутів. Регіональне відділення неодноразово порушувало перед господарським судом Хмельницької області питання про закриття процедури ліквідації підприємства тільки після передання ним у комунальну власність майна, яке не увійшло до статутного капіталу підприємства у процесі приватизації, а також зверталось до ліквідаторів, які за допомогою органів прокуратури передавали в комунальну власність майно банкрутів, що сприяло збереженню майна, а також його використанню органами місцевого самоврядування за призначенням. З огляду на незадовільний стан більшості захисних споруд цивільної оборони (сховищ та протирадіаційного укриття) необхідно на законодавчому рівні прийняти рішення після проведення інвентаризації щодо виключення таких споруд з переліку об'єктів цивільної оборони з метою подальшої приватизації об'єктів, які втратили первісне призначення та актуальність.

Регіональне відділення вживає всіх необхідних заходів з прискорення передання в комунальну власність державного житлового фонду та об'єктів соціальної інфраструктури, а також прийняття відповідних управлінських рішень щодо житлового фонду.

Так, станом на 01.01.08 стосовно майна, яке не увійшло до статутних капіталів господарських товариств, але перебуває на їх балансі, регіональним відділенням прийнято 1 834 управлінських рішення, або реалізовані управлінські рішення за 85,0 %

загальної кількості об'єктів, які перебували в управлінні регіонального відділення, зокрема:

98 об'єктів приватизовані (в тому числі вбудовані/прибудовані 16 приміщень);

14 об'єктів передані в оренду;

1 196 об'єктів передані в комунальну власність;

115 об'єктів передані до сфери управління міністерств та відомств;

411 об'єктів зняті з балансу (приватизовані одноповерхові житлові будинки).

Згідно з пунктом 51 частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (зі змінами та доповненнями, внесеними згідно із Законом України від 21 грудня 2000 р. № 2182-III) місцеві ради уповноважені надавати згоду на передання об'єктів з державної власності в комунальну, прийняття рішень про передання об'єктів з комунальної власності в державну, а також щодо придбання об'єктів державної власності.

Об'єкти соціальної інфраструктури передаються місцевим радам безоплатно, але виконавчі комітети зволікають з їх прийняттям як з об'єктивних, так і суб'єктивних причин. Основними причинами виконавчі комітети називають такі:

відсутність належного фінансування;

збільшення кількості об'єктів обслуговування соціальної інфраструктури комунальними службами без збільшення чисельності працівників;

відсутність технічної документації щодо об'єктів;

фізичне зношення об'єктів, інженерного обладнання;

небажання створювати конфлікти на нових об'єктах (наприклад, примусове виселення громадян, які давно працюють за межами країни, але залишаються зареєстрованими в гуртожитках);

збільшення кількості звернень громадян зі скаргами до центральних органів влади;

відсутність у сільських громадах комунальних підприємств;

проживання в гуртожитках громадян, які потребують соціального захисту;

відсутність у невеликих містах і селах спеціалізованих організацій з обслуговування мостів, шляхопроводів та інших складних інженерних споруд.

Разом з тим відповідно до чинного законодавства одночасно з прийняттям у комунальну власність об'єктів, у тому числі житлового фонду, місцеві ради перебирають на себе зобов'язання надавати допомогу власникам квартир (будинків) в їх обслуговуванні та ремонті; сприяти створенню об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, реєстрації таких об'єднань, забезпечувати їх належне утримання та ефективну експлуатацію; надавати населенню якісні послуги, забезпечувати його паливом, електроенергією, газом та іншими енергоносіями; вирішувати питання водопостачання, відведення та очищення стічних вод; здійснювати контроль за якістю питної води.

Інфраструктура, яка передається місцевим радам, стає невіддільною складовою міст і сіл, де проживають члени тери-

торіальних громад, які мають рівні права з усіма жителями населених пунктів.

Відповідно до пункту 9 статті 8 Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» від 22 лютого 1994 р. № 3981-XII в разі банкруства, зміни форми власності або ліквідації підприємств, установ, організацій, у повному господарському віданні яких перебуває державний житловий фонд, останній (у тому числі гуртожитки) передається в комунальну власність відповідних міських, селищних, сільських рад. Регіональне відділення ефективно застосовує цю законодавчу норму. До того ж громадяни активно реалізують свої права на приватизацію житла, що спрощує процедуру прийняття управлінських рішень щодо одноповерхових житлових будинків.

На підставі вищевикладеного можна стверджувати, що в межах чинного законодавства створені певні умови щодо ефективного управління і використання державного майна, у тому числі житлового фонду. На думку спеціалістів регіонального відділення, потрібно на законодавчому рівні передбачити безумовне передання житлового фонду та об'єктів інженерної інфраструктури, які забезпечують житловий фонд, у комунальну власність з метою реалізації громадянами права на приватизацію житла і створення належних житлових умов.

Проблемні питання приватизації довгобудів у Закарпатському регіоні

Важливою складовою переходу України до ринкової економіки є приватизація державного майна, до основних завдань якої належать пошук ефективного власника, заінтересованого у довгостроковому розвитку об'єкта, що приватизується, створення умов для підвищення ефективності діяльності підприємств і розширення конкурентного середовища.

Продаж об'єктів незавершеного будівництва (ОНБ) є одним з напрямів приватизації державного майна, який дає змогу одночасно вирішити кілька важливих проблем: перетворити занедбані довгобуди (в основному з низьким рівнем будівельної готовності) на сучасні новобудови, які можуть стати основою розвитку малого та середнього бізнесу, а також забезпечити надходження коштів від продажу ОНБ до державного бюджету.

Початок приватизації ОНБ в Україні загалом і Закарпатській області зокрема характеризувався незначними темпами, які дещо прискорилися лише з 1996 року. Ситуація поліпшилася з набранням чинності Указу Президента України від 28.05.99 № 591/99 «Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва», Закону України від 14.09.2000 № 1953-III «Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва» та наказу ФДМУ від 15.08.2000 № 1695 «Про затвердження Порядку проведення аукціону за методом зниження ціни лота».

Регіональне відділення ФДМУ по Закарпатській області (далі – регіональне відділення) докладає багато зусиль для виконання поставлених перед ним завдань щодо приватизації ОНБ і пошуку для них ефективного власника. Так, за весь період приватизації в області роздержавлений 81 ОНБ: регіональним відділенням – 31 (24 – державної власності та 7 – комунальної), колишніми представництвами ФДМУ в містах і районах області та створеними відповідними місцевими радами фондами, управліннями, відділами комунального майна – 50.

Досвід приватизації ОНБ у Закарпатській області свідчить про невисоку ліквідність цих об'єктів, більшість з яких по кілька разів виставлялася на продаж. Так, із загальної кількості приватизованих регіональним відділенням ОНБ за першим разом продано лише два, а саме: розташований в обласному центрі 12-квартирний житловий будинок, що перебував на балансі ВАТ «Патент», та житловий будинок у смт Воловець, решта об'єктів виставлялися на аукціоні неоднора-

зово. Керуючись Порядком проведення аукціону за методом зниження ціни лота, затвердженим наказом ФДМУ від 15.08.2000 № 1695 щодо ОНБ, які не були продані на повторно оголошеному аукціоні, приймалися рішення про продаж на аукціоні за методом зниження ціни лота. Проведення таких аукціонів мало на меті прискорити темпи приватизації ОНБ, а також залучити до процесу роздержавлення довгобудів широке коло потенційних покупців. Про низьку ефективність застосування зазначеного методу в області свідчить велика кількість непроданих ОНБ. Сім об'єктів, які залишилися непроданими через відсутність попиту, за пропонуванням регіонального відділення відповідними наказами ФДМУ виключені з переліку об'єктів, що підлягають приватизації, та передані органам управління для прийняття іншого рішення щодо подальшого їх використання.

У зв'язку з невиконанням покупцями взятих на себе зобов'язань щодо завершення будівництва об'єкта та введення його в експлуатацію у визначений договором купівлі-продажу термін за рішенням суду в державну власність повернуто три ОНБ. Один із зазначених об'єктів проданий у 2005 році, а два інших підлягають повторному продажу разом із земельними ділянками.

Незважаючи на те що процес роздержавлення недобудов непростий з огляду на переважну непривабливість об'єктів та недосконалість чинного законодавства з питань приватизації ОНБ, довгобуду, у яких з'явився ефективний власник, нині успішно функціонують. Так, колишній адміністративний будинок, розташований в с. Анталовці, реконструйовано під школу духовної освіти Мукачівської греко-католицької єпархії, здані в експлуатацію 12-квартирний житловий будинок у м. Ужгороді та 4-квартирний житловий будинок у м. Перечині, що дало можливість жителям цих міст поліпшити житлові умови.

Зараз у процесі приватизації в регіональному відділенні перебувають шість ОНБ, з яких два повернуті за рішенням суду в державну власність. Зазначені ОНБ відповідно до чинного законодавства підлягають приватизації разом із земельними ділянками, на яких вони розташовані. Процедура продажу ОНБ разом із земельними ділянками нова для органів приватизації. Так, вперше згідно з внесеними Законом України від 20.12.05 № 3235-14 «Про Державний бюджет України

на 2006 рік» змінами до Земельного кодексу України (стаття 17¹) до повноважень державних органів приватизації додатково включені повноваження щодо продажу земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти, що підлягають приватизації. Особливості приватизації ОНБ разом із земельними ділянками, на яких вони розташовані, визначені в законах України від 19.12.06 № 489-V «Про Державний бюджет України на 2007 рік» та від 28.12.07 № 107-VI «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України». Керуючись Порядком продажу у 2007 році земельних

ділянок державної власності, на яких розташовані об'єкти, що підлягають приватизації, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.07 № 710, та іншими нормативними актами, що були прийняті на виконання зазначеної постанови, та на підставі отриманої від Закарпатського головного управління земельних ресурсів інформації стосовно земельних ділянок, на яких розташовані ОНБ, наказами регіонального відділення (враховуючи погодження відповідних органів місцевого самоврядування) прийняті рішення про продаж на аукціоні разом із земельними ділянками, на яких вони розташовані, чотирьох ОНБ, а саме: 23-квартирного житлового будинку, що перебуває на балансі ВАТ «Ерстед» (смт Великий Березний), м'ясокомбінату (с. Ключарки Мукачівського району), а також повернутих у державну власність будівлі на Ужоцькому перевалі та дитячого садка (с. Ключарки Мукачівського району).

Конкурсною комісією регіонального відділення з відбору розробників документації із землеустрою для підготовки до продажу земельних ділянок державної власності, на яких розташовані об'єкти, що підлягали приватизації у 2007 році, забезпечено проведення конкурсу та визначено на конкурентних засадах розробників документації із землеустрою. Із переможцями конкурсу – Державним підприємством «Закарпатський науково-дослідний та проектний інститут землеустрою» (м. Ужгород) та ТОВ «Експерт» (м. Виноградів) – у грудні 2007 року укладено договори на розроблення документації із землеустрою щодо відведення земельних ділянок під ОНБ. Кінцевий термін виконання зазначених робіт – квітень 2008 року. Дату проведення незалежної оцінки об'єкта аукціону буде визначено після виготовлення зазначеної документації із землеустрою та проведення її державної експертизи.

Щодо двох ОНБ, а саме: житлового будинку, що перебуває на балансі ВАТ «Берегівський райагротехсервіс» (м. Берегове), та будівлі цеху з розливу мінеральної води (с. Нижнє Солотвино Ужгородського району), що перебуває на балансі ДП АПК «Ужгородський», які відповідно до наказу ФДМУ від 22.02.08 № 216 підлягають продажу у 2008 році, регіональне відділення, керуючись Порядком продажу у 2008 році державними органами приватизації земельних ділянок державної власності, на яких розташовані об'єкти, що підлягають приватизації, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 22.02.08 № 110, звернулося до Закарпатського головного управління земельних ресурсів із запитом про надання земельно-кадастрової документації, витягу з технічної документації про нормативну грошову оцінку та інформації щодо наявності земельних сервітутів і обмежень (обтяжень) прав на земельну ділянку під об'єктами приватизації.

З набранням чинності Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» втратили чинність постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.07 № 710 «Про затвердження Порядку продажу у 2007 році земельних ділянок державної власності, на яких розташовані об'єкти, що підлягають приватизації» та всі нормативні акти, що були прийняті на її виконання. Водночас відсутні нормативні документи на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 22.02.08 № 110, що унеможливило подальшу приватизацію об'єктів, у тому числі ОНБ разом із земельними ділянками, на яких вони розташовані.

УДК 334.722.8.02

Продовжуючи тему ефективності корпоративного управління, неможливо обійти увагою явище протиправного поглинання та захоплення підприємств – рейдерство. Протидія рейдерству, тобто антирейдерство, є невід'ємною частиною корпоративного управління, тому що всі зусилля менеджменту та корпоративних керуючих підприємства можуть бути зведені нанівець рейдерським захопленням.*

Деякі питання антирейдерства

Сергій ГУСАКОВ

24

Об'єктами захоплення рейдерів можуть стати державні підприємства, підприємства державного сектору економіки, приватні підприємства або навіть державні органи чи майно приватних осіб. Немає потреби поділяти об'єкти захоплення за формою власності, оскільки це не є суттєвим для рейдера, якщо він отримав замовлення на захоплення або сам вирішив захопити об'єкт для подальшого спекулятивного перепродажу чи прийняття управлінських рішень, які створюють умови для заволодіння активами підприємства (товариства).

Хто є винуватцем стосовно появи рейдерства? Рейдерство є таким самим типовим явищем для ринкової економіки, як і явище злиття бізнесів або поглинання слабких бізнес-структур більш сильними. Саме в такий спосіб створюються олігархічні бізнес-структури, фінансово-промислові групи тощо. Україна тільки стала на шлях ринкової економіки. І якщо у західному капіталістичному світі вже існують відповідні закони та сформувалися бізнес-традиції й етичні норми, які значною мірою ускладнюють здійснення протиправного або недружнього поглинання та захоплення підприємства чи його активів, то в Україні немає ані відповідних законів, ані сформованих моральних за-

* Див.: Державний інформаційний бюлетень про приватизацію, 1996, № 12, с. 15 – 18; 1998, № 1, с. 10 – 13. – Прим. ред.

Деякі основні поняття

Злиття та поглинання (англ. *mergers and acquisitions*) – усі види правочинів з передання корпоративного контролю, включаючи купівлю та обмін активами. У разі злиття власники підприємства, яке поглинається, одержують частку в новій компанії; у разі поглинання компанія-покупець викуповує в акціонерів підприємство, яке поглинається, всі або більшу частку акцій, а власники не одержують частки в об'єднаній компанії, а лише кошти за акції. Стосовно державних підприємств чи підприємств державного сектору економіки не можуть мати місце легальні процеси злиття чи поглинання, оскільки зміна державної форми власності повинна відбуватися **шляхом приватизації**, а відчуження окремих активів здійснюється у встановленому порядку. Порядок відчуження майна державних підприємств та процедура приватизації визначені відповідними нормами чинного законодавства України. Тому рейдерські захоплення активів державних підприємств не можуть мати нічого спільного з правочинами злиття та поглинання.

Рейдерство (від англ. *raid* – наліт, захват) – вороже (недружнє) захоплення підприємства або його активів проти волі власників.

Хто може бути рейдером:

окремі особи, які використовують корумпованість у певних структурах влади та управління, бажаючи заволодіти чужою власністю;

спеціалізовані фірми або групи фірм або осіб, які об'єдналися для професійного зайняття рейдерством;

холдингові компанії (фінансово-промислові групи), які намагаються посилити монопольне становище або заволодіти додатковими активами;

недобросовісні менеджери, які мають доступ до документів підприємства (товариства);

партнери по бізнесу або міноритарні акціонери.

сад ведення бізнесу. Отже, винуватих немає априорі, тому доречним є запитання про те, що є причиною рейдерства в Україні та як запобігти цьому явищу.

Як уже зазначалося, цивілізована ринкова економіка передбачає перерозподіл власності ринковими методами, а Україна перебуває лише на етапі становлення, тому ведення бізнесу не завжди базується на принципах законності та моральності. Успішність рейдерської атаки у більшості випадків залежить від якості корпоративного управління на підприємстві (в товаристві). Кожна окрема ситуація, пов'язана з рейдерством, має свої особливості.

Поділ рейдерів на «білих», «сірих» або «чорних» – який можна зустріти в публікаціях на цю тему – не є правильним, тому що будь-яке захоплення чужої власності є нічим іншим як пограбуванням. Хто сильніший, той і правий – завдяки такій моралі рейдери намагаються створити собі імідж так званих «санітарів лісу», обґрунтовуючи свої дії тим, що вони забирають власність тільки у тих, хто не вмів або не може правильно й ефективно управляти своєю власністю. Однак, сповідуючи таку філософію, можна зайти надто далеко: забрати у пересічного громадянина його власні авто чи квартиру, якщо власник недбало їх доглядає.

Отже, явище рейдерства є загальною бідою всієї країни і кожного окремого громадянина. Державна власність є власністю всього народу України – і коли рейдер посягає на державну власність, він грабує весь український народ, у тому числі й сам себе, якщо він є резидентом України; а якщо рейдер є нерезидентом, то інакше як загарбником його назвати не можна. Таким чином, ототожнювати рейдерство з правочинами злиття та поглинання (які прийняті в умовах цивілізованого бізнесу) неможливо, таке ототожнення зумисно нав'язують самі рейдери, аби певним чином виправдати свої протиправні дії.

Переходячи безпосередньо до визначення власне заходів антирейдерства, зазначимо, що саме державні підприємства та підприємства державного сектору економіки є найбільш привабливими об'єктами для рейдерів, оскільки активи таких підприємств здебільшого недооцінені, мають низьку (а іноді нульову) вартість і повний амортизаційний знос. У вартості таких підприємств не враховується ані гудвіл (невідчутні активи), ані вартість земельної ділянки (або права користування нею). Стосовно зазначених підприємств основною причиною здійснення рейдерського нападу є приваблива нерухомість або земельна ділянка, на якій вона розташована, в окремих випадках – це зазіхання на монопольне становище підприємства, яке захоплюється, або прагнення посилити монопольне становище компанії – замовника рейдерства.

Вважати, що будь-яке підприємство із низькою доходністю або навіть зі збитками непривабливе для рейдерів – помилка, тому що в більшості випадків привабливи-

ми є не підприємство (товариство) або вид діяльності, а його недооцінені активи, стосовно яких не існує системи захисту та попередження рейдерського нападу. Слабкий, недостатньо мотивований менеджмент, який не має ресурсів для самозахисту, позбавлений можливості організувати систему економічної безпеки на підприємстві через відсутність коштів, потенційно є легко підкупним за гроші чи за інші вигоди. Натомість рейдерські групи володіють необхідними коштами, зокрема для здійснення підкупу посадових осіб, фахівців тощо. Первісна нерівність умов боротьби, що склалася, має причиною не тільки наявність коштів, а ще й те, що в державних органів, які управляють підприємствами, є право судового захисту тільки в рамках чинного законодавства, а у рейдерів є можливість захоплення із застосуванням правового нігілізму або відверто кримінальних засобів.

Найбільш поширені схеми рейдерських захоплень

1. Через фіктивне банкрутство або доведення до банкрутства.

Найпоширеніша колись схема рейдерського захоплення. У процесі її реалізації створюється штучна значна заборгованість підприємства (товариства), або за договором уступки вимоги (цесії) рейдер отримує право вимоги боргу та ініціює порушення справи про банкрутство. Потім рейдер ставить на підприємство «свого» арбітражного керуючого, якому передаються повноваження керівника підприємства. Далі арбітражний керуючий відчуває активи та нарощує борги. За короткий строк можливо довести підприємство до реального бан-

крутства. Навіть коли справа про банкрутство припиняється, повернути майно вже неможливо. Зараз ця схема стосовно захоплення підприємств державного сектору економіки не спрацьовує, оскільки відповідно до Закону України «Про управління об'єктами державної власності» та Положення про порядок погодження планів санації та мирових угод, затвердженого наказом Фонду державного майна України від 06.06.07 № 895 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.07.07 за № 836/14103, план санації або мирового угода погоджуються з Фондом.

Зауважимо, що не завжди майно відчужується на підставі плану санації або за мировою угодою – іноді арбітражний керуючий або списує майно, або через довірену особу продає за безцінь. Далі утворюється ланцюжок осіб, які перепродують майно, і в результаті з'являється так званий «добросесний набувач», який може не знати про обтяження цього майна. Забрати майно у такого набувача майже неможливо. У більшості випадків кримінальні справи, порушені проти арбітражних керуючих, припиняються.

2. Через скуповування акцій, зміну менеджменту, укладення кабальних договорів (оренди, купівлі-продажу тощо), видачу векселів.

У цій схемі рейдерського захоплення застосовується корпоративна норма щодо рівності прав акціонерів незалежно від кількості акцій, якими вони володіють.

Купується незначний пакет акцій. За допомогою судових рішень (ухвал) блокується участь у справах товариства інших акціонерів. Скликаються поза-

чергові загальні збори акціонерів, на яких «свої» акціонери виголошуються власниками 100 % акцій. На загальних зборах змінюється менеджмент на «свій», якому вистачає одного дня для того, щоб укласти потрібні договори купівлі-продажу. А далі вже працює схема зі створення «добросесного набувача».

3. За допомогою податкової застави.

Недостатня увага товариства до своєчасного погашення зобов'язань перед бюджетом, недоплати фінансовий менеджмент і незадовільне податкове планування призводять до прострочення погашення заборгованості за сплатою податків і зборів, у результаті чого на все майно боржника накладається податкова застава.

Далі через уповноважену біржу податківці реалізують заставлене майно, яке покупець перепродує ще кілька разів.

4. Силове захоплення за допомогою незаконних судових рішень.

Відбувається зміна менеджменту товариства за допомогою незаконних судових рішень (ухвал). «Свій» менеджмент також за короткий строк або укладає кабальні для підприємства (товариства) угоди, або угоди щодо відчуження майна за безцінь.

5. Підкуп менеджменту.

Такі самі дії «свого» менеджменту, однак спричинені підкупом чи шантажем існуючого на підприємстві менеджменту.

Це неповний перелік схем, за якими здійснюються рейдерські захоплення. При цьому схеми можуть або поєднуватися одна з іншою, або бути частинами однієї. Поєднує їх те, що основною метою рейдерів є захоплення активів будь-яким шляхом,

навіть незаконним, за найнижчу ціну.

Для унеможливлення повернення захопленого майна рейдери ліквідують одну чи кілька юридичних осіб, які брали участь у ланцюжку перепродажів, з тим аби розірвати послідовність можливої реституції (повернення) зазначеного майна.

Під час здійснення рейдерського захоплення рейдери іноді застосовують тактику створення великої кількості судових позовів щодо товариства, юридична служба якого не може подолати такий обсяг судових справ, іноді не спроможна визначити ключові справи, що має наслідком неправильно обрану тактику та програшні для товариства судові рішення.

Потрібно зазначити, що не всі існуючі превентивні (запобіжні) антирейдерські заходи можливо застосовувати на державних підприємствах та підприємствах державного сектору економіки, оскільки вони мають особливий режим управління відповідно до норм законів України «Про управління об'єктами державної власності», «Про господарські товариства», «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»; Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України та документів, які регулюють та визначають засади корпоративного управління держави.

Саме через наявність певних законодавчих обмежень стосовно дій державних корпоративних керуючих та менеджменту таких підприємств (товариств) неможливо повною мірою застосовувати антирейдерські заходи.

Необхідні та допустимі антирейдерські заходи для державних підприємств

та підприємств державного сектору економіки

1. Найпершим антирейдерським заходом визначимо актуалізацію статутних документів підприємства (товариства). Особливу увагу необхідно приділити положенням, які визначають: порядок скликання та проведення загальних зборів (регламенти); повноваження органів управління та виконавчих органів, виключну компетенцію цих органів, надання згоди на укладення значних угод, відповідно визначення поняття значної угоди в грошовому та відсотковому еквівалентах; обмеження повноважень виконавчого органу; регламентацію роботи та правильне делегування повноважень наглядовій (спостережній) раді; можливість оперативного відсторонення та призначення керівників.

2. Належне зберігання та обмеження доступу до юридичної інформації про підприємство (товариство), до якої належать: статутні документи; документи, які підтверджують кредиторську та дебіторську заборгованість; документи про приватизацію та проведення емісії акцій; внутрішні положення та регламенти; документи, за допомогою яких можливо отримати інформацію про існуючу структуру власності; правостановлюючі документи на нерухомість, землю, матеріальні активи.

3. Належне зберігання та обмеження доступу до інформації особистого та ділового характеру, у тому числі про неформальні інтереси менеджерів та мажоритарних акціонерів; взаємовідносини в колективі, зокрема між топ-менеджментом та власниками; наявність у трудовому колек-

тиві неформальних лідерів та «вічно невдоволених»; можливі місця конфлікту; партнерів, постачальників, кредиторів, покупців.

4. Створення служби економічної безпеки підприємства, до якої мають, як мінімум, увійти служба фізичної охорони та економічної безпеки, юридична служба, фінансовий директор, корпоративний секретар, представник держави, уповноважений управляти корпоративними правами держави.

5. Постійний моніторинг ситуації навколо підприємства, який включає аналіз конкурентного середовища; контроль за рухом акцій; контроль за випуском та обігом цінних паперів, векселів тощо; контроль за угодами (недопущення укладення кабальних угод); контроль за строками погашення дебіторської та кредиторської заборгованостей.

6. Попередження корпоративних спорів або у разі їх виникнення вирішення шляхом досягнення компромісу між сторонами.

7. Обов'язкова актуалізація шаблонів договорів постачання, купівлі-продажу та інших, у яких передбачається неможливість уступки вимоги (цесії) без погодження з підприємством (товариством).

8. Інші запобіжні заходи, спрямовані на економічну та юридичну безпеку підприємства.

Це мінімальний, однак далеко не вичерпний перелік запобіжних антирейдерських заходів. Наголосимо також, що заходи економічної безпеки підприємства повинні здійснюватися постійно у робочому режимі, а не періодично від випадку до випадку.

Що робити, якщо рейдерський напад на підприємство вже відбувся

Це найскладніше питання. Беручи до уваги неможливість застосування всіх заходів – яких може вживати приватне підприємство та його приватний власник і не може державне підприємство чи підприємство державного сектору економіки – коло антирейдерських дій досить обмежене. Також неможливо дати рецепт один, назавжди і для всіх, однак існує кілька заходів, які не дадуть змоги здійснити рейдеру напад і які можливо застосувати.

У разі появи рейдерської групи на підприємстві з будь-яким судовим рішенням чи ухвалою суду керівництву перш за все потрібно зберігати спокій. Треба чітко знати та розуміти, що рішення чи ухвали судів виконуються тільки через органи державної виконавчої служби. Тому якщо хтось з'явився на підприємстві з будь-якими документами з вимогою їх виконання без державного виконавця, необхідно негайно звернутися до правоохоронних органів (викликати наряд міліції) з метою встановлення особи, яка вчиняє такі дії, й у жодному разі не приймати документи за відсутності представників органів державної виконавчої служби. При цьому необхідно вивчити документи і за можливості зробити копії (або сфотографувати, або навіть переписати від руки), зафіксувавши назву суду, дані сторін, номер справи, дату прийняття рішення

та підстави для винесення судового рішення (ухвали). Бажано, щоб це зробив юрист підприємства або навіть юрист зі сторони. Якщо ж рейдери прийшли з державним виконавцем, потрібно в коректній формі з'ясувати обставини справи в державного виконавця.

Одразу після виявлення ознак рейдерського захоплення треба звернутися до правоохоронних органів (міліція, прокуратура) та безпосередньо до органу державної влади, який управляє підприємством. У зверненні потрібно подати докладну інформацію про рейдерський напад.

Також треба запросити представників засобів масової інформації з метою фіксації ними процесу рейдерського захоплення, особливо якщо відбувається силовий його варіант. Якщо неможливо зафіксувати сам процес – опублікувати матеріали в періодичних виданнях, організувати виступ представників підприємства на теле- та радіоканалах, оскільки, як правило, рейдери побоюються оприлюднення. При цьому бажано, щоб усі інтерв'ю та коментарі надавалися за участю юристів, викладенням фактів, не емоційно, у коректній формі (аби вислови не надали змоги рейдеру звернутися за захистом гідності, честі та ділової репутації до суду).

Нині в Україні вже утворено низку громадських антирейдерських організацій, діють спеціальні комісії в органах державної влади та управління, а ефек-

тивність громадських організацій навіть вища, ніж державних.

Отже, треба звернутися до таких організацій та органів державної влади. Далі обов'язково потрібно звернутися до суду. Головне завдання – зупинити рейдерську атаку, забезпечити збереження майна (накласти арешт на майнові активи та акції, рух акцій – або в рамках кримінальної справи, або через запобіжні заходи у господарському суді).

Треба розуміти – якщо рейдерська атака вже розпочалася, її було ретельно підготовлено та сплановано. Можливості рейдерів, якщо вони професійно займаються таким видом діяльності, у фінансовому, професійному та адміністративно-ресурсовому плані – великі; методики, які вони застосовують, можна назвати грою без правил, а державне підприємство або підприємство державного сектору економіки та відповідний орган управління можуть і повинні захищатися лише в рамках норм існуючого законодавства. Тому ця боротьба є нерівною і принцип змагання в ній відсутній.

Підсумовуючи викладене вище, зробимо такі висновки:

потрібно займатися упередженням рейдерського захоплення, будувати на підприємстві систему економічної та юридичної безпеки і розпочати цю роботу негайно;

якщо підприємство вже стало об'єктом рейдерського захоплення, треба вживати антирейдерських заходів з метою зупинення рейдерського нападу, блокування можливості відчуження активів і (як варіант) прискорення приватизаційних процесів на підприємстві.

У Міністерстві юстиції України відкрито «гарячу лінію» для інформування про випадки рейдерства, для оперативного реагування і для попередження рейдерських атак на майно підприємств при виконанні судових рішень органами державної виконавчої служби за тел. 8 (044) 235-40-50.

УДК 334.722.8.02

Проблеми рейдерства в Україні та правові шляхи його уникнення

Олена РОДИНА

Однією з нагальних проблем, які постають на шляху розвитку сучасної Української держави з розвиненою економікою, є рейдерство. Останніми роками ця проблема особливо загострилася, оскільки тісно пов'язана із процесами, які відбуваються в нашому суспільстві як на економічному, так і законодавчому рівні.

Відомо багато способів рейдерства, які застосовують, як правило, за допомогою різних схем юристи внаслідок недосконалість та відносної «молодості» вітчизняного законодавства.

Найтипівіший спосіб захоплення акціонерного товариства полягає в такому. Спочатку рейдер купує невеликий пакет акцій за вищою ціною, ніж пропонує емітент, а потім блокує великий пакет акцій на загальних зборах акціонерів зазвичай шляхом отримання потрібного рішення суду. Експертами визначено, що переважна більшість рейдерських захоплень курується владою.

Якщо підприємство велике, надприбуткове, рейдер домагається вирішення питання на свою користь шляхом отримання необхідного судового рішення, якщо підприємство середнє чи мале, проте має стабільний прибуток, – найчастіше за підтримки місцевих органів влади.

29

Краще забезпечитися від рейдерського захоплення, ніж застосовувати екстрені заходи, коли воно вже почалося. З цією метою доцільно здійснювати такі дії:

розподілити активи між кількома спеціально створеними для цього юридичними особами (наприклад, одне підприємство володітиме транспортом, інше – устаткуванням, третє – нерухомістю);

створити ще одну фірму, яка на орендованій площі виготовлятиме продукцію за допомогою орендованого обладнання;

обтяжити кредиторською заборгованістю фірму, яка має майно, що може становити інтерес для рейдера (землю, патенти, устаткування, нерухомість);

якщо йдеться про акціонерне товариство, самостійно купити акції у дрібних власників, не очікуючи, доки їх викупить рейдер.

До інших типових юридичних схем, за допомогою яких здійснюється захоплення підприємств, належать, зокрема, порушення справ про банкрутство, фіктивне банкрутство, доведення до банкрутства, визнання недійсними установчих документів, рішень власників підприємств.

Незаконне захоплення підприємств доволі поширене в різних країнах, навіть найрозвиненіших. Проте на відміну від України в розвинених країнах боротьба з рейдерством ведеться на державному рівні шляхом удосконалення законодавства, запровадження кримінальної відповідальності за рейдерські посягання.

В Україні доволі часті рейдерські атаки пов'язують насамперед із корумпованістю судової системи та місцевих органів влади, а також численними прогалинами у вітчизняному законодавстві, які використовують бажачі збагатитися сумнівним способом.

І хоча рейдерство не може викоринити жодна країна світу, в

Україні воно набуло особливо загрозливого масштабу, адже, по суті, за допомогою суду та інших вищезазначених органів нині можна захопити будь-яке вітчизняне підприємство.

Проте найбільшу проблему становлять руйнівні для економіки країни наслідки рейдерських дій. Незважаючи на те що чимало зроблено для подолання цієї проблеми, рейдерські атаки не припиняються, а отже, проблема поступово переростає в макроекономічну, що призводить до значного зниження інвестиційної привабливості України. Жодний іноземець не ризикуватиме власним капіталом, знаючи, що може раптово втратити його.

Способи і технології захоплення підприємств широко висвітлюються як у періодиці, так і у спеціальній літературі. Разом з тим питання захисту від рейдерських посягань недостатньо розроблене у правовій літературі та публіцистиці.

Річ у тім, що багато власників підприємств упевнені у своїй не досяжності або відсутності потенційного інтересу аг-

ресорів до свого підприємства як можливого активу, а тому нехтують елементарними засобами корпоративного захисту та правової профілактики. На практиці це часто призводить до того, що власники починають непокоїтися про захист тоді, коли рейдерське захоплення перебуває на завершальній стадії і контроль над підприємством вони вже втратили.

Загалом під захистом від захоплення розуміється система правових, адміністративних, соціальних та інших механізмів, які утруднюють перехоплення рейдером контролю над підприємством.

Краще забезпечитися від рейдерського захоплення, ніж застосовувати екстрені заходи, коли воно вже почалося. З цією метою доцільно здійснювати такі дії:

розподілити активи між кількома спеціально створеними для цього юридичними особами (наприклад, одне підприємство володітиме транспортом, інше – устаткуванням, третє – нерухомістю);

створити ще одну фірму, яка на орендованій площі виготовлятиме продукцію за допомогою орендованого обладнання;

обтяжити кредиторською заборгованістю фірму, яка має майно, що може становити інтерес для рейдера (землю, патенти, устаткування, нерухомість);

якщо йдеться про акціонерне товариство, самостійно купити акції у дрібних власників, не очікуючи, доки їх викупить рейдер.

Звісно, для реалізації вищезазначених дій потрібні великі затрати (у тому числі на утримання штату висококваліфікованих

юристів, аудиторів та бухгалтерів), проте набагато менший, ніж для захисту від рейдерських атак. Водночас за умови успішного ведення бізнесу ці дії дають змогу економити на законних підставах на оптимізації податків, а за деякий час отримувати прибуток лише самим фактом існування цих фірм.

До основних превентивних заходів, які мають стратегічне значення надійного корпоративного захисту, належать такі.

1. Моніторинг зовнішнього щодо підприємства інформаційного середовища. Інтерес до бізнесу виявляється в характерних сигналах, зокрема, постійному намаганні купувати акції підприємства, неочікуваних перевірок контрольно-ревізійних органів, поширенні рейдерських дій у регіоні чи галузі.

2. Правовий моніторинг. Предмет моніторингу повинна становити така інформація, як історія приватизації підприємства, структура статутного капіталу, система і компетенція органів управління, основні угоди компанії, дотримання трудового законодавства, кредиторська і дебіторська заборгованість та ін. За результатами моніторингу визначаються проблеми підприємства і формується схема їх розв'язання.

3. Реструктуризація бізнесу. З позицій захисту під реструктуризацією розуміються зміна внутрішньої структури бізнесу шляхом виокремлення його підрозділів як незалежних юридичних осіб, формальна зміна власників активів, застосування механізмів перехресного володіння.

4. Внесення змін до установчих та інших документів підпри-

ємства. Закріплення в установчих документах положень, пов'язаних із проведенням зборів акціонерів, процедурами створення і припинення повноважень виконавчого органу організації, реалізацією великих угод, угод з наявним інтересом та ін.

5. Захист інформації. Розроблення положень про захист конфіденційної внутрішньої інформації підприємства, уведення додаткового захисту сервера і внутрішньої інформаційної мережі організації.

6. Правовий захист основних активів. Концентрація основних активів у власницькій компанії, що не бере участі в поточній діяльності; укладання договору довготривалої оренди, де передбачаються великі штрафні санкції за зміну умов в односторонньому порядку.

7. Управління кредиторською заборгованістю. Проведення активної адресної роботи з великими і середніми кредиторами підприємства, створення контрольованої кредиторської заборгованості основній компанії одного чи кількох підконтрольних підприємств. Для цього можна застосовувати договори про консультаційні, рекламні та інші послуги, посередницькі договори, комісії, поруки та ін.

8. Робота з топ-менеджментом, працівниками та партнерами компанії. У будь-якій компанії завжди існує конфлікт, яким може скористатись агресор і, залучивши одну зі сторін конфлікту, отримати необхідну інформацію. З огляду на це власник повинен тісно співпрацювати з вищезазначеними особами, а також чітко визначити межі їх повноважень.

Отже, відповідна програма

правового захисту і уявлення про можливі ризики, пов'язані з володінням рухомого та нерухомого майна, бізнесу, активів тощо, є важливим і могутнім інструментом для блокування дій можливого агресора і захисту своїх майнових інтересів.

Нагальним залишається також питання вдосконалення законодавства, зокрема, прийняття комплексного закону, де будуть адекватно визначені права мажоритарних та міноритарних акціонерів, сформульовані норми для товариств із державною часткою у статутному капіталі.

Водночас доцільно формувати списки рейдерських компаній із розкриттям застосованих ними схем захоплення підприємств і суддів, які приймали незаконні рішення. Згідно зі ст. 375 Кримінального кодексу України за винесення завідомо неправосудного вироку, рішення чи постанови судді повинні притягатися до кримінальної відповідальності.

Загалом до проблем рейдерства необхідно підходити комплексно, адже вони безпосередньо пов'язані з іншими проблемами, які сьогодні виникають у суспільстві.

Насамкінець зауважимо, що процес удосконалення законодавства в напрямі регулювання корпоративних відносин доволі трудомісткий і в жодному разі не повинен здійснюватись у межах «антирейдерської» або іншої кампанії.

УДК 658.155

Нові можливості для аналізу змін відносних величин структури

32

Валерій ГАЛАСЮК

економічній теорії та практиці фахівці використовують як абсолютні, так і відносні величини (1 – 6).

Будь-яка відносна величина, як відомо, являє собою відношення двох величин. Знаменники відносних величин є базою порівняння, чисельники – порівнюваною величиною (1; 2).

Порівняння як спосіб дослідження економічних процесів описують багато вітчизняних учених.

Як зазначає відомий український учений Є. В. Мних, «порівняння – універсальний метод пізнання економічних явищ і процесів, дослідження їх змін і розвитку, початковий етап реалізації аналізом своєї цільової функції. «Усе пізнається в порівнянні» – загальноєвропейське філософське положення, яке виводить метод порівняння в економічному аналізі в розряд основних» (5, с. 60).

М. І. Баканов і А. Д. Шеремет зазначають: «Порівняння – найбільш ранній і поширений спосіб аналізу... В економічному аналізі спосіб

ГАЛАСЮК Валерій Вікторович, генеральний директор аудиторської фірми «КАУПЕРВУД», член Аудиторської палати України, голова ревізійної комісії Українського товариства оцінювачів, член виконкому Українського товариства фінансових аналітиків, професор НГУ, академік АЕН України, канд. екон. наук

✉ Україна, м. Дніпропетровськ, вул. Гоголя, 15а.

☎ (0562) 47-16-36, 47-33-98, (056) 370-19-76.

e-mail: vv@galasyuk.com.ua

адреса в Інтернеті: www.galasyuk.com

порівняння вважається одним з найважливіших: саме з нього починається аналіз» (6, с. 63 – 64). Мало того, «економічний аналіз починається по суті з обчислення величини відносної» (6, с. 63).

На думку В. В. Ковальова, «суть принципу розумного поєднання абсолютних і відносних показників зводиться до того, що основне призначення

будь-якої системи показників полягає в порівнянні та аналізі деяких характеристик у просторово-часовому розрізі. Найбільш придатні для цієї мети відносні величини; за їх допомогою можна виявити та оцінити вплив екстенсивних і інтенсивних факторів розвитку явища, елімінувати просторово-часову непорівнянність показників, зумовлену таки-

Сімнадцять варіантів управління відносними показниками з додатними чисельниками та знаменниками
(«таблиця Галасюка для першого квадранта»)

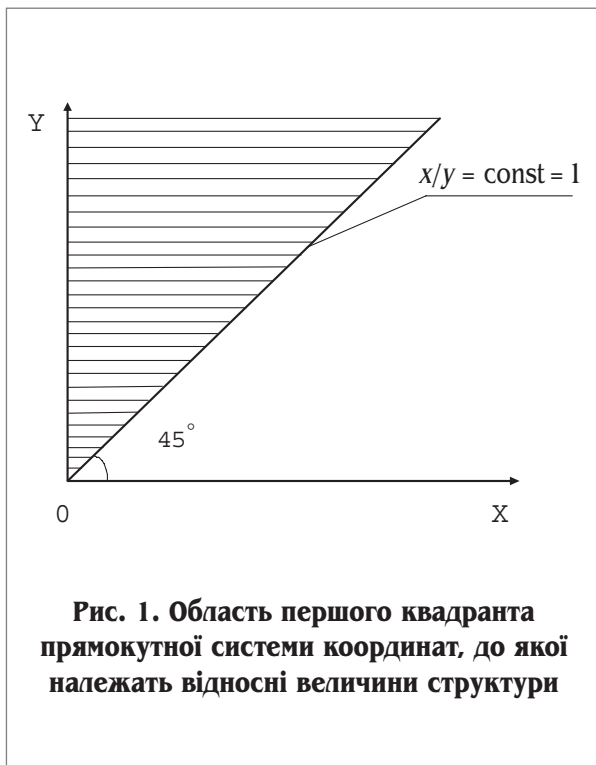
Номер варіанта управління відносними показниками	Умовне позначення варіанта	Збільшення (h), зменшення (i) або незмінність значень			
		відносного показника x/y	величини x	величини y	показника xy
0	1	2	3	4	5
1	1h	$\frac{x}{y} \uparrow$	xh	yh	xyh
2	2h	$\frac{x}{y} \uparrow$	xh	y = const	xyh
3	3h	$\frac{x}{y} \uparrow$	xh	yi	xyh
4	4h	$\frac{x}{y} \uparrow$	xh	yi	xy = const
5	5h	$\frac{x}{y} \uparrow$	xh	yi	xyi
6	6h	$\frac{x}{y} \uparrow$	x = const	yi	xyi
7	7h	$\frac{x}{y} \uparrow$	xi	yi	xyi
8	1i	$\frac{x}{y} \downarrow$	xh	yh	xyh
9	2i	$\frac{x}{y} \downarrow$	x = const	yh	xyh
10	3i	$\frac{x}{y} \downarrow$	xi	yh	xyh
11	4i	$\frac{x}{y} \downarrow$	xi	yh	xy = const
12	5i	$\frac{x}{y} \downarrow$	xi	yh	xyi
13	6i	$\frac{x}{y} \downarrow$	xi	y = const	xyi
14	7i	$\frac{x}{y} \downarrow$	xi	yi	xyi
15	1 =	$x/y = \text{const}$	x = const	y = const	xy = const
16	2 =	$x/y = \text{const}$	xh	yh	xyh
17	3 =	$x/y = \text{const}$	xi	yi	xyi

ми причинами, як інфляція, ефект масштабу, організаційні зміни та ін. Наприклад, прибуток як абсолютний показник, далеко не завжди може слугувати критерієм порівняльної оцінки ефективності роботи підприємств; інша річ – показники рентабельності. Таким чином, поширеність відносних і питомих показників зумовлюється тією обставиною, що вони мають певні переваги порівняно з абсолютними...» (4, с. 92).

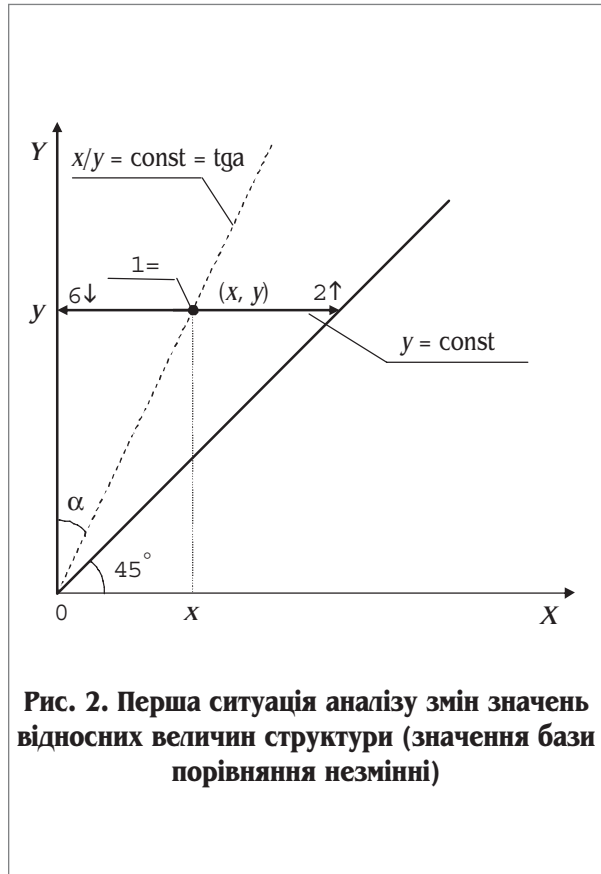
Разом з тим результати обчислення відносних показників спотворює ефект «G-гіперболізму»*, виявлений у 2002 році внаслідок узагальнення багаторічної наукової та практичної роботи фахівців консалтингової групи «КАУПЕРВУД» (7; 8). Причини існування цього ефекту розкриті в (9 – 11).

Методологічні засади формування нового методу аналізу відносних величин структури, умовно названого методом Галасюка двовимірному аналізу відносних величин структури, докладно викладені в Державному інформаційному бюлетені про приватизацію № 7, 2007.

Як відомо, відносні величини структури – це

* Докладніше див. www.galasyuk.com

відношення частин до цілого або питома вага частин у загальному обсязі ознаки або чисельності купності (12, с. 213).

Принципова особливість відносних величин структури полягає в тому, що всі вони не просто належать до першого квадранта прямокутної системи координат, а до його певної області, яка утворюється віссю ординат і променем: $x/y = \text{const} = 1$ (рис. 1).

Як свідчать результати аналізу даних рис. 1 і таблиці, існує сім варіантів збільшення числових значень відносних величин структури (1h, 2h, ..., 7h), сім варіантів їх зменшення (1i, 2i, ..., 7i) і три варіанти незмінності (1=, 2=, 3=).

Крім того, умовно можна вирізнити три можливі ситуації аналізу змін значень відносних величин структури.

У першій ситуації значення бази порівняння залишаються незмінними ($y = \text{const}$). У таблиці цій ситуації відповідають три рядки: 2, 13 і 15. Ця ситуація аналізу змін зображена на рис. 2.

У другій ситуації значення бази порівняння

збільшуються (yh). У таблиці цій ситуації відповідають рядки 1, 8 – 12, 16. Ця ситуація аналізу змін зображена на рис. 3.

З аналізу даних рис. 3 випливає, що у випадку збільшення значень бази порівняння відносної величини структури (y) можливий лише один варіант збільшення значення відносної величини структури, який забезпечує збільшення порівнюваної величини (x) ($1h$). Йому відповідає рядок 1 таблиці. Крім того, якісно можливий лише один варіант забезпечення незмінності відносної величини структури ($2=$). Йому відповідає рядок 16 таблиці. А ось варіантів зменшення значень відносної величини структури п'ять ($1i, 2i, 3i, 4i, 5i$) і їм відповідають рядки 8 – 12 таблиці.

На рис. 3 видно, що в першому варіанті зменшення значень відносних величин структури ($1i$) значення порівнюваної величини (x) збільшується, у другому варіанті залишається незмінним і тільки в третьому ($3i$), четвертому ($4i$) і п'ятому ($5i$) – зменшується.

Таким чином, доходимо висновку, що для ситуацій зі збільшенням значень бази порівняння збільшення значень відносних величин структури завжди свідчить про збільшення значень порівню-

ваної величини, а зменшення значень не завжди свідчить про зменшення значень порівнюваної величини. У ситуації збільшення значень бази порівняння незмінність значень відносної величини структури завжди свідчить про збільшення значень порівнюваної величини.

У третій ситуації значення бази порівняння зменшуються ($yі$). У таблиці цій ситуації відповідають рядки 3 – 7, 14, 17. Ця ситуація аналізу змін зображена на рис. 4, з якого видно, що тільки три варіанти збільшення значень відносних величин структури – $3h, 4h$ і $5h$ – пов'язані зі збільшенням значень порівнюваної величини (x).

Шостий варіант збільшення значень відносних величин структури ($6h$) реалізується за незмінних значень порівнюваної величини (x), сьомий – ($7h$) – за зменшуваних.

Незмінність значень відносних величин структури за зменшуваних значень бази порівняння (варіант $3=$), як і їх зменшення (варіант $7i$) однозначно свідчать про зменшення значень порівнюваної величини.

Таким чином, для ситуацій зі зменшенням значень бази порівняння зменшення значень відносних величин структури завжди свідчить і про зменшення значень порівнюваної величини, а збільшення значень не завжди свідчить про збільшення значень порівнюваної величини. У ситуації зменшення значень бази порівняння незмінність значень відносної величини структури завжди свідчить про зменшення значень порівнюваної величини.

Вищевикладене свідчить про те, що не можна однаково оцінювати зміни відносних величин структури на нестабільних, стабільних ринках і таких, що розвиваються. Мало того, не можна порівнювати значення відносних величин структури як одновимірні величини, оскільки така практика може призвести до помилкових висновків. Для підтвердження наведемо два простих приклади. Припустимо, частка компанії А на ринку збільшилася з 40 до 45 %. Деякі фахівці оцінять цей факт як позитивний. Разом з тим, якщо це відбувалося в умовах нестабільного ринку (рис. 4), відповідно до сьомого варіанта збільшен-

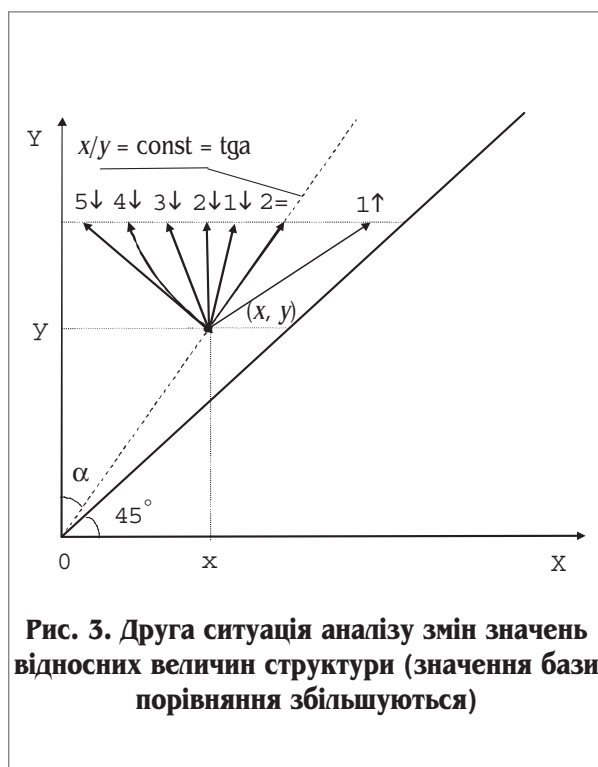
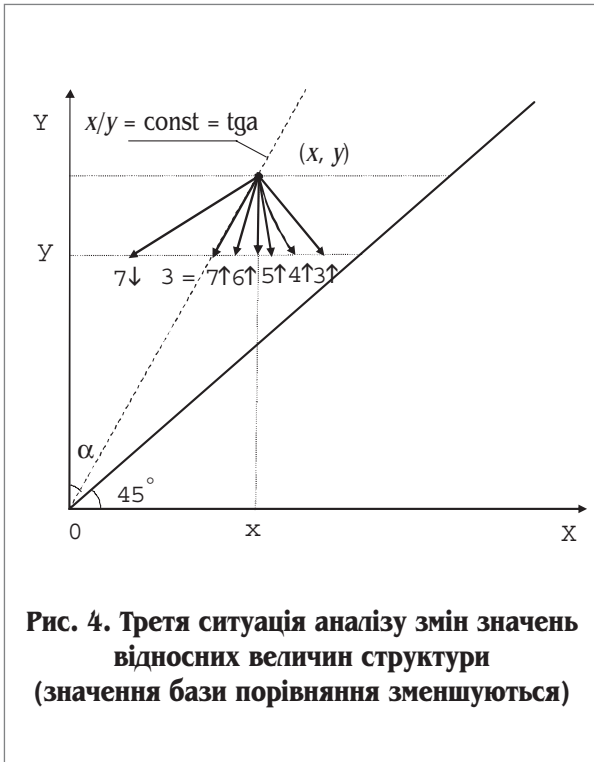

Рис. 3. Друга ситуація аналізу змін значень відносних величин структури (значення бази порівняння збільшуються)

ня значень відносних величин структури (7h) це свідчитиме про фактичне зниження обсягів про-

дажів цієї компанії. Таке збільшення частки компанії А на ринку не можна сприймати як одно-значно позитивне.

Припустимо, частка компанії В на ринку знизилася з 45 до 40 %. Деякі фахівці оцінять цей факт негативно. Разом з тим, якщо ринок такий, що розвивається (див. рис. 3), а частка компанії В на ньому знижується відповідно до першого варіанта (1i), це свідчитиме про фактичне збільшення обсягів продажів цієї компанії. Таке зниження частки компанії В на ринку не слід розглядати як одно-значно негативне.

У результаті доходимо важливого методологічного висновку: положення загальної теорії статистики про те, що «відносні величини структури дають можливість порівнювати складові сукупностей, які мають різний обсяг» (1, с. 60), не завжди бездоганно вірно.

Викладене демонструє, що метод Галасюка двовимірного аналізу відносних величин структури створює нові можливості для аналізу змін відносних величин структури.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Общая теория статистики* / Под ред. А. Я. Боярского, Г. П. Громыко. – 2-е изд. – М.: Изд-во МГУ, 1985. – 376 с.
2. *Едророва В. Н., Едророва М. В. Общая теория статистики.* – М.: Юристъ, 2001. – 512 с.
3. *Шеремет А. Д. Теория экономического анализа: Учебник.* – М.: ИНФРА-М, 2002. – 334 с.
4. *Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры.* – М.: Финансы и статистика, 2002. – 560 с.
5. *Мних Є. В. Економічний аналіз: Підручник.* – К.: Центр навч. літ., 2003. – 412 с.
6. *Баканов М. И., Шеремет А. Д. Теория экономического анализа: Учебник.* – 3-е изд., перераб. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 288 с.
7. *Галасюк Валерий, Галасюк Виктор. Эффект «Г-гиперболизма, или как сравнить несравнимое»* // Вісн. Акад. екон. наук України. – 2003. – №1. – С. 123 – 132.
8. www.galasyuk.com
9. *Галасюк В. В. 7x2+3 варианта управления относительными показателями с положительными числителями и знаменателями, или еще раз об*

- эфекте «Г-гиперболизма» // Фондовый рынок. – 2007. – № 11. – С. 24 – 36.
10. *Галасюк В. В. Почему темпы роста и индексы не отражают реальную динамику процессов?* // Вісн. Акад. екон. наук України. – 2006. – № 1(9). – С. 183 – 188.
11. *Галасюк Валерий. Фундаментально новый метод численного сравнения решений* // Фондовый рынок (Спецвыпуск). – 2005. – № 14. – С. 1 – 17.
12. *Суслов И. П. Теория статистических показателей.* – М.: Статистика, 1975. – 264 с.
13. *Резолюція Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційні технології в обліку та аудиті. Аудит інформаційних технологій»* // Аудитор України. – 2006. – № 21. – С. 9.
14. *Михайлец В. Б., Артеменков А. И. Еще об одном эффекте гиперболизма, содержащемся в модели Гордона* // Вопр. оценки. – 2005. – № 4. – С. 21 – 24.
15. *Нестеренко І. І., Порхун О. І. Ренкінги необхідно будувати по-новому, або ще раз про «гіперболічний ефект Галасюка»* // Фондовый рынок. – 2006. – № 46. – С. 28 – 35.

УДК 334.722.8.02

Володимир СОСНОВИЙ

Державний корпоративний сектор, незважаючи на постійне зменшення, залишається важливою складовою системи корпоративного управління. Регіональне відділення ФДМУ по Донецькій області (далі – регіональне відділення) головними рисами ефективного корпоративного управління визнає прозорість фінансової інформації та відомостей про діяльність товариства; здійснення контролю за діяльністю виконавчого органу; всебічний захист прав та законних інтересів акціонерів; незалежність контрольного органу (наглядової ради) у визначенні стратегії розвитку товариства та моніторингу його діяльності.

Пріоритетні напрями у сфері управління державними корпоративними правами ВАТ

Олексій САЛЬНІКОВ

Зараз в управлінні регіонального відділення перебувають незначні за розміром державні пакети акцій у статутних фондах ВАТ, які не забезпечують можливості реального впливу на вирішення питань щодо діяльності таких господарських товариств. Фахівці регіонального відділення докладають чимало зусиль для досягнення позитивних результатів від управління державними пакетами акцій.

Станом на 01.04.08 у Донецькій області в реєстрі корпоративних прав держави перебувають 32 ВАТ, у статутних фондах яких є державна частка та щодо яких здійснюється управління корпоративними правами держави, крім акціонерних товариств, на яких проводиться процедура санації або ліквідації та згідно з чинним законодавством припинені повноваження органів управління. На звітну дату

37

СОСНОВИЙ Володимир Йосипович, начальник РВ ФДМУ по Донецькій області

САЛЬНІКОВ Олексій Олександрович, заступник начальника відділу з управління державними корпоративними правами РВ ФДМУ по Донецькій області

регіональне відділення здійснює управління державними пакетами акцій у 15 ВАТ, тоді як станом на 01.04.07 – у 20, станом на 01.04.06 – у 27 ВАТ.

Отже, спостерігається тенденція зменшення кількості ВАТ з державною часткою у статутному фонді за рахунок продажу їх державних пакетів акцій. Необхідно зазначити, що сьогодні в управлінні регіонального відділення перебувають в основному державні пакети акцій, що залишились у нього як продавця та не мали попиту у покупців.

Так, поступово зменшується кількість акціонерних товариств державного сектору економіки, наявність у статутному фонді яких державної частки понад 50 % надає державі право контролю за їх діяльністю. Зараз у корпоративному управлінні регіонального відділення перебувають чотири таких ВАТ: ДХК «Укрвуглепромтранс» (корпоративні права держави – 100 %), «Донецкглавснаб» (96,03 %), «Горлівський машинобудівний завод» (94,9 %), «НДІПТМАШ» (55,743 %).

Протягом першого кварталу 2008 року в акціонерних товариствах, які перебувають у корпоративному управлінні регіонального відділення, порівняно з відповідним періодом 2007 року обсяги виробництва збільшилися на 1 706,0 тис. грн. (з 7 776,1 тис. грн. станом на 01.04.07 до 9 482,1 тис. грн. станом на 01.04.08), що становить 21,9 %. За звітний період прибуток від основної діяльності одержали 5 ВАТ на загальну суму 97,0 тис. грн., що на 88,2 тис. грн. більше, ніж у відповідному періоді 2007 року.

Крім того, спостерігається тенденція зменшення обсягів простроченої дебіторської заборгованості на 19 300,7 тис. грн. (з

44 865,5 тис. грн. станом на 01.04.07 до 25 564,8 тис. грн. станом на 01.04.08) та простроченої кредиторської заборгованості на 16 797,8 тис. грн. (з 30 649,6 тис. грн. станом на 01.04.07 до 13 851,8 тис. грн. станом на 01.04.08).

Важливим напрямом діяльності регіонального відділення у сфері управління державними корпоративними правами є своєчасне та в повному обсязі перерахування коштів до Державного бюджету України у вигляді дивідендів на державну частку акцій. З цією метою забезпечено затвердження фінансових планів на 2008 рік вже згадуваних чотирьох економічно активних ВАТ державного сектору економіки, а саме: ДХК «Укрвуглепромтранс», «Донецкглавснаб», «Горлівський машинобудівний завод» та «НДІПТМАШ» з урахуванням збільшення показників планового прибутку товариств на 10 – 15 %.

Пріоритетним напрямом ефективного управління акціонерним товариством, де державі належить контрольний пакет акцій, є залучення інвестицій на розвиток виробництва, модернізацію та переоснащення підприємства. Сьогодні головним джерелом інвестицій в основний капітал залишаються власні кошти підприємств. Щодо інших джерел фінансування, зокрема коштів іноземних інвесторів та населення, необхідно визнати, що для останніх зазвичай немає сенсу залучати власні кошти в інвестиційний проект без відповідного переходу прав власності.

Крім того, відповідно до чинного законодавства комерційні банки позбавлені права кредитувати державні підприємства під заставу основних фондів. Внаслідок цього державні підприємства обмежуються короткост-

роковими позиками, які гарантовані запасами продукції чи матеріалів. Цілком зрозуміло, що недостатній обсяг власних коштів та бюджетних інвестицій для здійснення технічного переоснащення підприємств та розширення виробництва негативно впливає на інвестиційні процеси в державі.

У результаті відмови від централізованої державної підтримки підприємств через процес роздержавлення власності, а також відсутність у господарюючих суб'єктів достатніх власних коштів на розвиток виробництва перед державою гостро постало питання пошуку альтернативних джерел залучення недержавних коштів на розвиток виробництва в державному секторі економіки.

Не менш важливим напрямом діяльності у сфері управління державними корпоративними правами ВАТ є протидія зменшенню вартості основних засобів виробництва, тобто знеціненню пакетів акцій товариств, створених у процесі приватизації.

Так, невірешеним залишається питання реалізації податковими органами основних фондів ВАТ-боржників у рахунок погашення заборгованості перед бюджетом, внаслідок чого підприємства неспроможні відновити свою виробничу діяльність та зберегти майно, яке відчужується за борги. Потрібно наголосити, що чинне законодавство про банкрутство відсторонює органи приватизації від управління державним пакетом акцій та позбавляє їх права суттєво впливати на відновлення платоспроможності товариств-боржників.

З метою вирішення зазначеного питання доцільно внести відповідні зміни до чинного законодавства, зокрема доповнити статтю 11 Закону України «Про

порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» від 21.12.2000 № 2181-III пунктом у такій редакції: «Встановити мораторій на реалізацію майна господарських товариств, що мають державну частку у статутному фонді, яке забезпечує ведення виробничої діяльності цих підприємств».

Так, ДХК «Укрвуглепромтранс» (державна частка становить 100 %) основною діяльністю якої є ремонт і реконструкція залізничних колій підприємств Міністерства вугільної промисловості України, продовжує перебувати у складному фінансовому стані та отримувати за результатами своєї виробничої діяльності збитки, незважаючи на те що їх розмір за останні три роки зменшився майже вдвічі. Основна причина збиткової діяльності, а також повільних темпів ліквідації простроченої кредиторської заборгованості цього акціонерного товариства – відсутність шляхоремонтної техніки, яка була реалізована у квітні 2001 року виконавчими органами за рішенням господарського суду в рахунок погашення податкового боргу. Решта техніки, що залишилась у власності компанії, потребує значних амортизаційних відрахувань та додаткових витрат на відновлення.

З метою підвищення ефективності управління державним пакетом акцій ДХК «Укрвуглепромтранс» регіональним відділенням було ініційовано оновлення персонального складу органів управління ДХК та за узгодженням з місцевими органами державної влади призначено нового голову правління.

Зараз спостерігається позитивна динаміка зменшення збитковості підприємства, скорочен-

ня обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості. Для підвищення інвестиційної привабливості холдингової компанії вживаються заходи з її виведення на беззбитковий рівень роботи, погашення заборгованості та збільшення обсягів виробництва.

Створення нових робочих місць, забезпечення працівників житлом та належними умовами праці, отримання дивідендів акціонерами та ін. – так само важливі питання корпоративного управління, які потребують спільного системного рішення державними органами виконавчої влади та керівництвом підприємств. При цьому регіональне відділення завжди стає на бік трудового колективу.

На окрему увагу заслуговує питання передавання державного житлового фонду, у тому числі гуртожитків, у комунальну власність, що гальмується через брак коштів на утримання майна як у господарських товариств, так і у міських та селищних рад. Кількість непереданого житлового фонду з інфраструктурою, що його обслуговує, нині становить 2 835 од. у 307 ВАТ. Для вирішення зазначеного питання регіональне відділення запропонувало утворити комісії при Донецькій обласній державній адміністрації в містах і районах для координації роботи в цьому напрямі та контролю за її проведенням.

Для вирішення існуючих проблем регіональне відділення також плідно співпрацює з Донецьким територіальним управлінням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо виконання розробленої за участю регіонального відділення Регіональної програми розвитку корпоративного управління в акціонерних товариствах та рин-

ку цінних паперів Донецької області на 2004 – 2010 роки. Мета її створення – розроблення та реалізація системного підходу в організації регіонального ринку цінних паперів, діяльність якого спрямована на збільшення обсягів залучення інвестицій і підвищення його значущості в загальній інфраструктурі економіки регіону. Реалізація цієї програми забезпечить створення сприятливих правових, економічних та організаційних умов для розвитку корпоративного управління в області. Висока якість корпоративного управління, зокрема дотримання прав акціонерів, виплати дивідендів, прозорість процедур корпоративного управління, ефективна структура та функції керівних органів акціонерного товариства та ін., буде поштовхом для збільшення власного капіталу акціонерного товариства та одним із ключових факторів, які зумовлюють інвестиційний клімат у країні та впливають на результативність діяльності товариств. Дієва практика реалізації основних напрямів ефективного корпоративного управління є головною передумовою залучення фінансових ресурсів, необхідних для довгострокового інвестування і розвитку економіки області.

Отже, тільки шляхом об'єднання зусиль державних органів, громадських організацій та кожного конкретного підприємства можна значно поліпшити стан корпоративного управління в Україні та створити сприятливі умови для реалізації пріоритетних напрямів державного корпоративного управління.

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА про роботу Фонду державного майна України та хід виконання Державної програми приватизації у I кварталі 2008 року*

Загальні підсумки управління державною власністю та приватизації державного майна за I квартал 2008 року

Законом України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 28.12.07 № 107-VI (далі – Закон про бюджет на 2008 рік) встановлено планове завдання з надходження коштів від приватизації державного майна до Державного бюджету України в розмірі 8,92 млрд грн.

Протягом I кварталу 2008 року від продажу державного майна та надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації, надійшло 220,79 млн грн., до загального фонду Державного бюджету України перераховано 215,54 млн грн.

У звітному періоді в Україні змінили державну форму власності 75 об'єктів, у тому числі: групи А – 61; В, Г – 2; Д – 5; Е – 4; Ж – 3. Органи приватизації за угодами з органами місцевого самоврядування змінили комунальну форму власності 1 446 об'єктів, з яких: 1 430 належать до групи А; 9 – Д; 2 – Е; 5 – Ж.

Діяльність Фонду з ведення Єдиного реєстру об'єктів державної власності

У звітному періоді Фонд продовжив роботу щодо проведення разом з іншими органами державної влади інвентаризації об'єктів державної власності (на рівні юридичних осіб та державного майна) та формування за її результатами Єдиного реєстру об'єктів державної власності (далі – Єдиний реєстр).

* Друкується у скороченому вигляді. Повну версію довідки викладено на офіційному сайті Фонду.

Станом на 01.04.08 органи державного управління надали інформацію про 36 тис. об'єктів (юридичних осіб державної форми власності), які розподілені таким чином:

юридичні особи, що за даними ЄДРПОУ належать до сфери управління органу державної влади, який цього не підтверджує, – 12 тис. об'єктів;

юридичні особи, належність яких до сфери управління відповідного органу державної влади підтверджена цим органом, 24 тис. об'єктів.

За підсумками проведення інвентаризації станом на звітну дату в Єдиному реєстрі обліковуються:

24 тис. юридичних осіб державної форми власності, які визнані органами державного управління;

898 господарських організацій з корпоративними правами держави;

483,1 тис. об'єктів нерухомого майна державних підприємств, установ, організацій;

309,1 тис. об'єктів державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі корпоратизації, але залишилося на їх балансах;

48,9 тис. об'єктів державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але залишилося на їх балансах.

Здійснюючи функції розпорядника та адміністратора Єдиного реєстру Фонд постійно провадить роботу щодо удосконалення програмного модуля АС «Юридичні особи». Так, на звітну дату завершено роботу з модифікації чергової версії (5.3) зазначеної системи. Фахівці Фонду постійно надають методичну допомогу всім суб'єктам інвентаризації, які беруть участь у формуванні Єдиного реєстру.

Управління державною власністю та діяльність у сфері орендних відносин

Законом про бюджет на 2008 рік на Фонд покладено відповідальність і контроль за виконанням бюджетного завдання з надходження коштів від сплати за оренду державного майна в сумі 550 млн грн.

За даними Державного казначейства України за I квартал 2008 року до Державного бюджету України від оренди державного майна надійшло 157 млн грн., що становить 28,54 % виконання річного бюджетного завдання.

За даними Реєстру державного орендованого майна на 01.04.08 кількість чинних укладених та погоджених органами приватизації договорів оренди становить 25 656 од., з них:

188 – цілісних майнових комплексів (ЦМК) державних підприємств;

60 – ЦМК структурних підрозділів державних підприємств;

17 380 – нерухомого державного майна, яке перебуває на балансі державних підприємств;

1 140 – нерухомого державного майна, яке перебуває на балансі господарських товариств, що не увійшло до статутних фондів.

Унаслідок здійснюваної до 2004 року політики децентралізації управління орендою державні підприємства досі є орендодавцями за 6 888 договорами оренди нерухомого майна, які погоджені органами приватизації. Переукладення з органами приватизації договорів оренди, укладених підприємствами, триває.

За даними Реєстру державного орендованого майна у I кварталі 2008 року сума надходжень пені за всіма договорами оренди до Державного бюджету України становить 481,54 тис. грн.

Протягом звітного періоду регіональними відділеннями Фонду реалізовані управлінські рішення щодо 296 об'єктів державного майна, зокрема:

приватизовано – 154;

передано в комунальну власність – два (за рішенням господарського суду Хмельницької області);

передано до сфери управління міністерств та інших органів центральної виконавчої влади – п'ять;

передано господарським товариствам на умо-

вах договору зберігання – 61;

інші рішення (знято з балансу на підставі свідчення на право власності малоквартирні житлові будинки, відшкодовано збитки тощо) – 74.

Зменшення кількості реалізованих управлінських рішень щодо державного майна у I кварталі 2008 року пов'язано з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.12.07 №1231-р «Деякі питання розпорядження об'єктами державної власності».

У I кварталі 2008 року Фонд (у частині управління державним майном):

погодив 22 проекти рішень Кабінету Міністрів України про передання об'єктів права державної власності (ЦМК підприємств, установ, організацій та нерухомого майна) зі сфери управління одних до сфери управління інших органів, уповноважених управляти державним майном, із державної в комунальну власність та навпаки;

опрацював та погодив чотири проекти постанов Кабінету Міністрів України («Про внесення змін до Положення про порядок виплати компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забруднених територій» (двічі); «Про утворення державного концерну «Морські порти України»; «Про утворення Національного агентства з питань оборонно-промислового комплексу України»);

опрацював та погодив два проекти розпоряджень Кабінету Міністрів України («Про деякі питання управління нерухомим майном та земельними ділянками, що використовуються центральними органами виконавчої влади і військового управління»; «Про внесення змін у додатки 1 та 2 до розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2003 р. № 599»).

Управління державними корпоративними правами та виконання завдань з перерахування дивідендів до Державного бюджету України

Фонд здійснює управління 778 об'єктами з наявною часткою корпоративних прав держави (87 % загальної кількості), сумарний статутний капітал яких становить 11,63 млрд грн. Органи виконавчої влади та інші органи управління управляють корпоративними правами

Таблиця 1

Порівняльна характеристика структури корпоративних прав держави

Вид господарських товариств	Загальна кількість товариств		Розмір державного пакета акцій							
			до 10 %		від 10 до 25 %		від 25 до 50 %		від 50 до 100 %	
	на 01.01.08	на 01.04.08	на 01.01.08	на 01.04.08	на 01.01.08	на 01.04.08	на 01.01.08	на 01.04.08	на 01.01.08	на 01.04.08
ВАТ, створені в процесі приватизації та корпоратизації	602	573	112	108	107	101	203	190	180	174
Холдингові, державні акціонерні, національні акціонерні компанії	30*	30*	0	0	0	0	0	0	30	30
Акціонерні товариства, створені за участю Фонду	108	105	30	30	14	12	46	45	18	18
ТОВ	90	87	15	15	23	21	31	31	21	20
Акціонерні товариства, які перебувають на обліку інших органів виконавчої влади	103	103	0	0	0	0	5	5	98	98
Разом...	933	898	157	153	144	134	285	271	347	340

* У тому числі 17 холдингових компаній, які перебувають на обліку в інших органах виконавчої влади.

42

держави в 120 (13 %) господарських товариствах, сумарний статутний капітал яких становить 22,65 млрд грн.

Порівняльну характеристику структури корпоративних прав держави (станом на початок року та на звітну дату) наведено в табл. 1.

Як свідчать дані вищенаведеної таблиці, протягом порівняльного періоду загальна кількість господарських товариств зменшилась на 35. Зокрема, загальна кількість ВАТ, створених у процесі приватизації та корпоратизації, зменшилась на 29, а саме: з державною часткою до 10 % – 4 ВАТ, з державною часткою від 10 до 25 % – 6 ВАТ, з державною часткою від 25 до 50 % – 13 ВАТ та з державною часткою від 50 до 100 % – 6 ВАТ.

Загальна сума перерахованих дивідендів від суб'єктів підприємницької діяльності, утворених за участю держави, на 01.04.08 становить 24,65 млн грн.

Одним із ключових питань роботи Фонду залишається удосконалення та узгодження окремих положень приватизаційного законодавства. Так, розглянувши рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15.02.08 «Про забезпечення

національних інтересів і національної безпеки у сфері приватизації та концептуальні засади їх реалізації», введене в дію Указом Президента України від 06.03.08 № 200/2008, Фонд повідомив Президента України, що прийняття Закону України «Про внесення доповнень до деяких законодавчих актів України» (щодо застосування спеціального права держави – «золотої акції») вважає першочерговим завданням.

Також Фонд брав активну участь у підготовці змін та доповнень до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо управління об'єктами державної власності», зокрема доопрацьований законопроект листом від 15.01.08 № 10-18-376 було спрямовано на адресу Міністерства економіки України.

З метою приведення нормативних актів у відповідність з вимогами Закону України «Про управління об'єктами державної власності» розроблено та прийнято наказ Фонду від 29.01.08 № 121 «Щодо Основних критеріїв оцінки виконання державними службовцями функцій з управління корпоративними правами держави».

З метою підвищення ефективності управління пакетами акцій, що належать державі у статутних

капіталах господарських товариств, видано наказ Фонду від 18.03.08 № 316 «Щодо оперативного вирішення проблемних питань управління корпоративними правами держави».

Із 122 господарських товариств, які мають складати та надавати до Фонду фінансові плани на 2008 рік, погоджено фінансові плани в 120.

Діяльність Фонду з оцінки державного майна

Упродовж I кварталу 2008 року Фонд провадив роботу з розроблення та узгодження таких проектів нормативно-правових актів:

«Про внесення змін до Порядку продажу у 2008 році державними органами приватизації земельних ділянок державної власності, на яких розташовані об'єкти, що підлягають приватизації»;

«Про внесення змін до Методики оцінки майна»;

«Про затвердження Методики оцінки майнових прав інтелектуальної власності».

З метою реалізації пунктів 17 та 28 Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності, затвердженого наказом Фонду від 25.11.03 № 2100, підготовлено наказ Фонду від 22.01.08 № 79 щодо звичайної ціни послуг на виконання робіт з оцінки майна.

За I квартал 2008 року складено 7 актів оцінки пакетів акцій ВАТ для продажу на конкурентних засадах (крім конкурсів); 6 актів оцінки пакетів акцій ВАТ, що пропонуються до продажу за конкурсом, а також здійснено рецензування цих актів оцінки.

У I кварталі 2008 року забезпечено рецензування 12 звітів про оцінку ЦМК, паїв, акцій, часток, об'єктів у нематеріальній формі, 91 звіту з оцінки майна (у тому числі з метою приватизації – один звіт).

Забезпечено вхідний контроль за 8 звітами про оцінку майна, що підлягає відчуженню відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 06.06.07 № 803 «Про затвердження Порядку відчуження об'єктів державної власності».

Проведено 5 засідань конкурсної комісії щодо відбору суб'єктів оціночної діяльності з метою оцінки 13 об'єктів приватизації. Прийнято та опрацьовано 42 електронних листи від регіональних відділень Фонду про звіти з оцінки майна, які містять 806 звітів з оцінки майна. Введено до е-

лектронної бази даних 111 звітів з оцінки комунального майна.

Станом на 01.04.08 у Державному реєстрі оцінювачів на офіційному сайті Фонду міститься інформація про 3 844 суб'єкти оціночної діяльності.

На підставі протокольних рішень Екзменаційної комісії з проведення іспитів на отримання кваліфікаційних свідоцтв оцінювачів за I квартал 2008 року оформлено 150 кваліфікаційних свідоцтв оцінювачів. Оформлено 213 свідоцтв про реєстрацію у Державному реєстрі оцінювачів, підготовлено 57 наказів Фонду про анулювання свідоцтв про реєстрацію у зазначеному реєстрі, також введено дані про підвищення кваліфікації 525 оцінювачів та дані про 156 нових оцінювачів.

Зупинено дію 63 кваліфікаційних свідоцтв фізичним особам, які вчасно не пройшли навчання за програмою підвищення кваліфікації та не подали копії посвідчень до Фонду; поновлено дію 54 кваліфікаційних свідоцтв оцінювачів відповідно до поданої інформації про підвищення кваліфікації за відповідними напрямками оцінки майна.

У I кварталі 2008 року Фонд видав 312 сертифікатів суб'єктів оціночної діяльності, з них: 193 – юридичним особам та 119 – фізичним особам – приватним підприємцям. До Державного бюджету України перераховано 15,9 тис. грн.

Відповідно до рішення Наглядової ради з питань оціночної діяльності у зв'язку зі зміною складу оцінювачів, невчасним проходженням оцінювачами підвищення кваліфікації тощо підготовлено та оформлено 73 накази про анулювання сертифікатів 77 суб'єктам оціночної діяльності.

У I кварталі 2008 року у Фонді організовано засідання Наглядової ради з питань оціночної діяльності (25.03.08) та три засідання Екзменаційної комісії (09.02.08, 01.03.08, 29.03.08).

Передприватизаційна підготовка та підготовка до продажу

Вивчення попиту потенційних покупців на об'єкти приватизації та аналіз фінансово- го стану підприємств до прийняття рішення про їх приватизацію

У рамках інформаційно-маркетингової програми протягом звітнього періоду Фонд вивчав попит на ВАТ «Феодосійська суднобудівна компанія «Мо-

ре», яке перебуває на етапі прийняття рішення про приватизацію.

Також з метою прийняття відповідних управлінських рішень Фонд здійснив аналіз фінансового стану та надав висновки щодо 11 підприємств групи В (ДП «Завод вуглець-вуглецевих композиційних матеріалів» – Запорізька область; ЦМК структурного підрозділу державного хімічного підприємства «Центр ринкових інформаційних технологій та маркетингу» – м. Київ; Херсонський державний завод «Палада»; ДП «Шахта «Голубівська», ДП «Шахта «Перевальська» – Луганська область; ДП «Шахта «Тернопільська», ДП «Шахта ім. Ю. О. Гагаріна», ДВАТ «Шахта «Новодзержинська», ДП «Шахта № 17 – 17 «біс», ВАТ «Горлівський завод «Універсал», ДП «Вугільна компанія «Краснолиманська» – Донецька область та щодо одного підприємства групи Г (ВАТ «Сумхімпром»).

Усі ці підприємства перебувають на етапі підготовки прийняття рішення про приватизацію.

Передприватизаційна підготовка та підготовка до продажу

Протягом звітної періоду Фонд продовжував роботу з передприватизаційної підготовки державних підприємств «Харківський завод електроапаратури» та «Нікопольський трубний завод».

Щодо ДП «Світловодський комбінат твердих сплавів та тугоплавких металів» розпочато справу про банкрутство підприємства та прийнято судові рішення про проведення санації, тому до передприватизаційної підготовки підприємства можна буде повернутися після закінчення судової процедури.

Продовжується робота з передприватизаційної підготовки ДП «Запорізький конструкторсько-технологічний інститут сільськогосподарського машинобудування». Триває реалізація заходів з передприватизаційної підготовки ДП «Рівненська сірникова фабрика», подовжено строк проведення таких самих заходів щодо ДП «Український державний науково-технічний і проектний інститут промислових технологій».

Проводилася робота щодо передприватизаційної підготовки 7 підприємств агропромислового комплексу, заснованих на змішаній формі власності (проектно-вишукувальних інститутів «Дніпропетровськаагропроект», «Донецькаагропро-

ект», «Львіваагропроект», «Луганськаагропроект», «Одесаагропроект», «Сумиаагропроект», «Чернігіваагропроект»).

Відповідно до наказу Фонду від 26.01.08 № 110 «Про затвердження Переліку об'єктів груп В, Г та об'єктів агропромислового комплексу, які підлягають підготовці до продажу в 2008 році» та доповнень до нього провадилася робота щодо підготовки до продажу таких підприємств: ДП «Кремнійполімер»; ДП «Синельниківське» (підготовку до продажу зупинено до прийняття Закону України «Про приватизацію майна в агропромисловому комплексі»); Костянтинівський державний хімічний завод; ЦМК ДП «Ізмаїльський судноремонтний завод»; ВАТ «Феодосійська суднобудівна компанія «Море»; ЦМК Київського підприємства з виробництва бактерійних препаратів «Біофарма»; Черкаський державний завод хімічних реактивів.

Станом на 01.04.08 завершено підготовку до продажу Черкаського державного заводу хімічних реактивів, ВАТ «Індустріальна скляна компанія», ВАТ «Інгулецький».

Обсяги та результати реструктуризації підприємств

Станом на 01.04.08 у процесі реструктуризації за рішенням Фонду перебувають 9 ВАТ:

три підприємства, які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави (об'єкти групи Г), – «Науково-виробничий комплекс «Київський завод автоматики ім. Г. І. Петровського»; «Рівненський завод «Газотрон»; «Тернопільський радіозавод «Оріон»;

шість підприємств групи В – «Азовкабель»; «Завод «Маяк»; «Національні авіалінії України»; «Кіровоградський комбінат з випуску продовольчих товарів»; «Фотон»; «Кварцсамоцвіти».

Підсумки приватизації державного майна

Організаційне забезпечення виконання завдань з приватизації державного майна

З метою забезпечення виконання завдань, встановлених Законом про бюджет на 2008 рік, на виконання доручень Кабінету Міністрів України Фонд підготував проекти:

розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.01.08 № 81-р «Про затвердження переліків господарських товариств, державні пакети акцій

(частки) яких підлягають першочерговому продажу, державних підприємств і відкритих акціонерних товариств, що підлягають першочерговій підготовці до продажу, в 2008 році»;

розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.02.08 № 248-р «Про затвердження переліку господарських товариств, державні пакети акцій (частки) яких підлягають продажу у 2008 році разом із земельними ділянками, на яких вони розташовані»;

постанови Кабінету Міністрів України від 22.02.08 № 66 «Про передачу Фондові державного майна пакетів акцій відкритих акціонерних товариств»;

розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.02.08 № 367-р «Про затвердження переліків господарських товариств і холдингових компаній, державні пакети акцій (частки) яких підлягають продажу, державних підприємств, холдингових компаній і відкритих акціонерних товариств, які підлягають підготовці до продажу, в 2008 році»;

розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.03.08 № 478-р «Про внесення змін у додаток 1 до розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2008 року № 367».

На виконання зазначених розпоряджень Кабінету Міністрів України Фонд розробив накази:

«Про затвердження Переліку об'єктів груп В, Г та об'єктів агропромислового комплексу, які підлягають підготовці до продажу в 2008 році» від 26.01.08 № 110;

«Про затвердження доповнення до Переліку об'єктів груп В, Г, які підлягають підготовці до продажу в 2008 році» від 31.01.08 № 128;

«Про затвердження помісячних графіків підготовки об'єктів груп В, Г до продажу в 2008 році» від 05.02.08 № 152;

«Про затвердження доповнення до Переліку об'єктів груп В, Г та об'єктів агропромислового комплексу, які підлягають підготовці до продажу в 2008 році» від 24.03.08 № 344.

Крім того, Фонд затвердив накази:

«Щодо призупинення продажу на фондових біржах України пакетів акцій ВАТ, що належать державі» від 12.01.08 № 20 (на виконання пункту 1 протоколу наради у Прем'єр-міністра України з питань проведення приватизації у 2008 році від 09.01.08);

«Про орієнтовний поіменний перелік об'єктів приватизації державної власності груп А, Д, Е та Ж та очікуване надходження коштів від їх приватизації у 2008 році» від 22.02.08 № 216.

На виконання Указу Президента України від 06.03.08 № 200 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15.02.08 «Про забезпечення національних інтересів і національної безпеки у сфері приватизації та концептуальні засади їх реалізації» та доручення Кабінету Міністрів України від 08.02.08 № 3586/6/1-08 Фонд розробив відповідні заходи, затверджені наказом від 20.03.08 № 339.

Приватизація об'єктів групи А

Протягом I кварталу 2008 року органами приватизації приватизовані 61 об'єкт групи А державної і 1 430 – комунальної форм власності. Сума надходжень від продажу об'єктів державної власності групи А становить 38,09 млн грн. (без ПДВ).

Приватизація об'єктів групи Д

Протягом I кварталу 2008 року органами приватизації приватизовані 5 об'єктів незавершеного будівництва (ОНБ) державної та 9 ОНБ – комунальної форм власності. Сума надходжень від продажу об'єктів державної власності групи Д становить 2,9 млн грн.

Приватизація об'єктів групи Ж

Протягом I кварталу 2008 року органами приватизації приватизовано 3 об'єкти групи Ж державної і 5 – комунальної форм власності. Сума надходжень від продажу об'єктів групи Ж державної форми власності становить 164,6 тис. грн.

Приватизація об'єктів групи Е

Протягом I кварталу 2008 року органами приватизації приватизовано 4 об'єкти групи Е державної власності. Від продажу об'єктів групи Е до Державного бюджету України надійшло 37,8 млн грн.

Продаж пакетів акцій на фондових біржах, аукціонах, за конкурсом

У 2008 році сума надходжень до Державного бюджету України від продажу акцій ВАТ, які були запропоновані до продажу на фондових ринках України наприкінці 2007 року, становить 18,6 млн грн.

На спеціалізованих аукціонах за грошові кошти з початку 2008 року Фонд запропонував до продажу 52 пакети акцій. Повністю продано 20 пакетів акцій, частково – 32. Сума надходжень від продажу пакетів акцій за цей період становить 5,26 млн грн.

На відкритих грошових регіональних аукціонах з початку 2008 року Фонд запропонував до продажу один пакет акцій, від продажу якого надійшло 2,19 млн грн.

На виконання пункту 1 протоколу наради у Прем'єр-міністра України з питань проведення приватизації у 2008 році від 09.01.08 продаж на фондових біржах України пакетів акцій ВАТ, що належать державі, зупинено наказом Фонду від 12.01.08 № 20.

Фонд протягом звітнього періоду оголосив 10 конкурсів з продажу пакетів акцій ВАТ загальною початковою вартістю 3,05 млрд грн.

За результатами проведених конкурсів, оголошених у 2007 році, укладено 2 договори купівлі-продажу пакетів акцій ВАТ («Берізка-сервіс», «Київське автотранспортне підприємство 1010») на загальну суму 3,72 млн грн. Умовами договорів купівлі-продажу передбачено здійснення інвестицій у сумі 500,0 тис. грн.

Визнані такими, що не відбулися у зв'язку з відсутністю заяв від претендентів на участь у конкурсі, 13 конкурсів.

Приватизація стратегічно важливих підприємств та підприємств-монополістів

Дані щодо реалізації планів приватизації стратегічних підприємств та підприємств-монополістів наведено у табл. 2.

У звітньому періоді Фондом до продажу на фондових біржах та в ПФТС не було запропоновано жодного пакета акцій ВАТ, що є монополістами або стратегічно важливими для економіки та безпеки держави.

Протягом I кварталу 2008 року Фонд оголосив 2 конкурси з продажу пакетів акцій ВАТ, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави на загальну суму більш як 3 млрд грн.

Конкурси щодо продажу пакетів акцій ВАТ, що займають монополітне становище на загальнодержавному ринку відповідних товарів і послуг, у I кварталі 2008 року не оголошувалися.

Виконання Державної програми приватизації регіональними відділеннями Фонду

У I кварталі 2008 року за участю регіональних відділень Фонду державну форму власності змінив 71 об'єкт (94,7 % усіх роздержавлених за звітний період), у тому числі: групи А – 60 (84,51 %), В, Г – 2 (2,82 %), Д – 5 (7,04 %), Е – 1 (1,41 %), Ж – 3 (4,23 %).

Загальна сума надходжень від приватизації об'єктів державної форми власності Фондом майна Автономної Республіки Крим та регіональними відділеннями Фонду – 160,47 млн грн., що становить 72,68 % загальної суми надходжень.

Протягом звітнього періоду місцевими органами приватизації та регіональними відділеннями Фонду за угодами з органами місцевого самоврядування роздержавлено 1 446 об'єктів комунальної форми власності. Одержано коштів на суму 30,7 млн грн., перераховано до відповідних місцевих бюджетів – 30,42 млн грн.

За участю регіональних відділень у I кварталі 2008 року комунальну форму власності змінили 1 430 об'єктів групи А, 9 – групи Д, 2 – групи Е, 5 – групи Ж.

Відповідно до наказу Фонду від 26.01.08 № 109 у I кварталі 2008 року регіональним відділенням було встановлено завдання щодо забезпечення надходження коштів від оренди державного майна в сумі 125 млн грн., на звітну дату забезпечено надходження 157 млн грн.

Діяльність Фонду щодо контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу об'єктів та аналіз результатів виконання покупцями взятих зобов'язань

Вагомий інструмент у руках держави, який в першу чергу дає не тільки можливість, а й право державі впливати на управління майном, – це контроль за виконанням умов договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації.

Контроль за виконанням умов договорів купівлі-продажу об'єктів та аналіз результатів виконання покупцями взятих зобов'язань органами приватизації здійснюється на виконання вимог статей 7 та 27 Закону України «Про приватизацію державного майна», постанови Кабінету Міністрів України від 12.09.97 № 1012 «Про порядок контролю за діяльністю підприємств, приватизація яких

Таблиця 2

Реалізація планів приватизації об'єктів, які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави чи займають монопольне становище на загальнодержавному ринку відповідних товарів (робіт, послуг)* (на 01.04.08)

План приватизації	Кількість підприємств	Статутні фонди, тис. грн.	% загальної кількості
Приватизовані на 100 %	233	9 857 706,98	70,61
Продаж триває	39	11 959 501,46	11,82
У тому числі з глибиною продажу:			
від 70 до 100 %	12	4 268 245,45	3,64
від 50 до 70 %	1	1 322,33	0,30
до 50 %	26	7 689 933,68	7,88
ПРА реалізовано на 100 % (пакет закріплено (залишено) у державній власності та передано до холдингів)	46	1 978 550,50	13,94
ПРА реалізовано на 100 % (пакет закріплено (залишено) у державній власності)	12	54 740,23	3,63
Усього	330	-	100,00

здійснюється за погодженням з Кабінетом Міністрів України» та наказу Фонду від 27.02.04 № 372 «Про внесення змін до Порядку здійснення державними органами приватизації контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації».

Станом на 01.04.08 на обліку органів приватизації перебуває 11 688 договорів, з них:

договорів купівлі-продажу пакетів акцій акціонерних товариств – 1 023;

договорів купівлі-продажу об'єктів малої приватизації – 7 531;

договорів купівлі-продажу ОНБ – 3 134.

Протягом I кварталу 2008 року перевірено стан виконання умов 837 договорів (28 % договорів, які перебувають на контролі), невиконання тих або інших умов встановлено в 93 випадках.

Участь Фонду в процедурах банкрутства підприємств

У I кварталі 2008 року у процедурі банкрутства перебувало 147 товариств з державною

часткою у статутному фонді понад 25 % та 8 державних підприємств, щодо яких прийнято рішення про приватизацію та які перебувають в сфері управління Фонду та його регіональних відділень, з них:

у процедурі розпорядження – 29 ВАТ; санації – 69 ВАТ та 2 державних підприємства; ліквідації – 49 ВАТ та 6 державних підприємств.

Протягом I кварталу 2008 року були розглянуті плани санації ВАТ «АК «Мегалайн», ДП «Білгородський виноробний завод», ЗАТ «Дніпровський завод мінеральних добрив», ВАТ «Завод «Прилив», ВАТ «Іллічівський рудоремонтний завод».

Повернуто на доопрацювання плани санації ВАТ «Лисичанський завод ГТВ», ВАТ «Радехівський комбінат хлібопродуктів», ДВАТ «Стахановпромтранс» та ВАТ «Холдингова компанія «Краян».

Протягом звітного періоду фахівці Фонду брали участь у роботі міжвідомчих робочих груп, міжвідомчих комісій, нарадах (щодо погашення заборгованості із виплати заробітної плати ВАТ «Содовий завод», ВАТ «Лисичанський завод ГТВ», ВАТ «Краситель»; реструктуризації ВАТ «Кварцсамоцвіти» та інших), а також засіданнях суду щодо ВАТ «Мелітопольський завод «Автокольорит», АТ МВО «Оріон», ВАТ «Завод «Прилив»,

* Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.12.04 № 1734 «Про затвердження переліку підприємств, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» та Переліку суб'єктів господарювання, що займають монопольне становище на загальнодержавному ринку, згідно з інформацією Антимонопольного комітету України від 05.04.06 (з подальшими змінами і доповненнями).

ВАТ «Нікопольський прядильно-нитковий комбінат», ВАТ «Феодосійський приладобудівний завод».

Законодавче забезпечення процесів управління державною власністю

Відповідно до рішення, прийнятого на засіданні Кабінету Міністрів України 23.01.08 (протокол № 3), Фонд підготував проекти законів України «Про Державну програму приватизації на 2008 – 2010 роки» та «Про внесення змін до деяких законів України з питань приватизації».

Протягом I кварталу 2008 року Фонд розглянув 51 проект законодавчих актів, з яких опрацьовано – 17 законопроектів; опрацьовано та узгоджено – 13, опрацьовано та підготовлено висновки – до 21 законопроекту та одного проекту постанови Кабінету Міністрів України.

Виявлення, запобігання та усунення порушень чинного законодавства. Захист державних інтересів у судах

На виконання плану проведення ревізій окремих питань діяльності регіональних відділень Фонду в I кварталі 2008 р. фахівцями Фонду було проведено дві ревізії окремих питань діяльності регіональних відділень Фонду по Волинській та Миколаївській областях.

За результатами перевірки фактів нецільового використання коштів зазначеними регіональними відділеннями не встановлено.

За звітний період Фондом отримано та розглянуто 427 звернень громадян, з них: від Секретаріату Президента України – 3; Верховної Ради України – 4; Кабінету Міністрів України – 23; народних депутатів України – 2; безпосередньо від громадян – 225.

Під час особистого прийому до Фонду звернулася 141 особа.

У I кварталі 2008 року Фонд активно провадив претензійно-позовну роботу щодо захисту інтересів держави, зараз працівники Фонду беруть участь у розгляді 900 судових справ.

Міжнародне співробітництво

З 28 лютого до 12 березня 2008 року в Україні працювала місія Світового банку з питань започаткування проекту «Третя позика на політику розвитку» (ППР-3). Проект є останньою позикою у серії системних позик, започаткованих у 2005 році.

З 20 березня до 1 квітня 2008 року в Україні працювала щорічна місія Міжнародного валютного фонду. У рамках роботи місії відбулася зустріч фахівців Фонду з експертами Міжнародного валютного Фонду.

У форматі співпраці з ЄС керівники Фонду беруть участь у роботі комітетів та підкомітетів з питань співробітництва між Україною та ЄС. У березні 2008 року відбулося засідання української частини підкомітету № 1 «Торгівля та інвестиції», на якому обговорювалися питання підготовки до проведення 21 квітня 2008 р. у м. Брюсселі Десятого спільного засідання, в якому взяв участь представник Фонду.

Інформаційне забезпечення процесів управління державною власністю

Протягом I кварталу 2008 року було організовано більш як 20 інтерв'ю Голови Фонду провідним засобам масової інформації.

За звітний період Фондом організовано 3 прес-конференції та 2 інтернет-конференції, надано близько 40 коментарів засобам масової інформації за результатами вирішення або обговорення важливих питань, що стосуються діяльності Фонду. Також Голова Фонду брала участь у кількох телепрограмах на каналах «УТ-1», «5 канал», радіопрограмах на хвилях радіо «Ера», радіо «Свобода».

У звітному періоді відбулися засідання Громадської ради при Фонді державного майна України, засідання секції з питань оціночної діяльності щодо проекту Методики оцінки об'єктів права інтелектуальної власності та засідання робочої групи, на яких обговорювалися питання розроблення Концепції роботи Громадської ради та внесення змін до Положення про Громадську раду.

Також Фонд видає журнал «Державний інформаційний бюлетень про приватизацію», в якому постійно публікуються аналітичні матеріали про діяльність Фонду, та додаток до нього – газету «Відомості приватизації». Журнал виходить щомісяця українською та російською мовами, газета – щотижня українською мовою.

ПЕРЕЛІК**юридичних осіб, які уклали (або переуклали) у травні 2008 року договір з Фондом державного майна України про організацію продажу майна, що перебуває в державній власності**

Код за ЄДРПОУ	Номер договору	Дата укладення (переукладення) договору	Повна назва юридичної особи	Фактичне місцезнаходження юридичної особи	Керівник
м. Київ					
33448523	214	14.05.08	Товарна біржа «Ресурси України»	01135, м. Київ, вул. Прорізна, 9, прим. 20а, тел. (044) 531-91-38, 278-32-59	Соколюк Віктор Васильович
31813611	230	19.05.08	Універсальна товарна біржа «Контрактовий дім УМВБ»	04070, м. Київ, вул. Межигірська, 1, тел. (044) 461-54-34	Рудіченко Олександр Юрійович
Івано-Франківська область					
32077865	229	19.05.08	Універсальна аграрно-промислова товарна біржа	76000, м. Івано-Франківськ, вул. Національної Гвардії, 14, тел. (0342) 50-12-30	Мельник Ольга Марьянівна
26385598	232	19.05.08	Івано-Франківська аграрна товарна біржа	76019, м. Івано-Франківськ, вул. Василіянок, 62а, оф. 405, 406, тел. (0342) 50-46-66	Шелефонтюк Андрій Васильович
31262296	248	22.05.08	ТОВ «Аукціонний центр «Універсал»	76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 9, тел. (0342(2) 2-51-43, 2-42-26, 50-56-56, 50-56-54	Лотоцький Святослав Володимирович
30106752	249	22.05.08	Прикарпатська універсальна товарна біржа	76018, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 9, тел. (0342) 50-56-56, 50-12-13	Андрусенко Олександр Володимирович
Луганська область					
30761636	231	19.05.08	ТОВ «Професіонал»	91016, м. Луганськ, вул. Магнітогорська, 2/30, к. 6, тел. (0642) 58-09-14	Малюк Володимир Євгенович
23475088	245/1	22.05.08	ТОВ «Гривна-Плюс»	91055, м. Луганськ, вул. Леніна, 8, тел. (0642) 71-84-62, 93-75-20	Давидов Сергій Іванович
21814669	257	28.05.08	ТОВ Компанія «Гудвіл»	м. Алчевськ, вул. Леніна, 56, кв. 104, тел. (06442) 3-50-47, 4-34-76	Гранкіна Музаліна Михайлівна

Код за ЄДРПОУ	Номер договору	Дата укладення (переукладення) договору	Повна назва юридичної особи	Фактичне місцезнаходження юридичної особи	Керівник
Одеська область					
31309386	247	22.05.08	Приватне підприємство фірма «Інтерправосервіс»	65007, м. Одеса, вул. Пантелеймонівська, 101, кв. 37, тел. (048) 777-50-95, 711-10-92, факс 711-10-91	Філіппов Сергій Олександрович
Дніпропетровська область					
35043383	310	22.05.08	Товарна біржа «Альянс-Днепр»	49051, м. Дніпропетровськ, вул. Б. Хмельницького, 16, тел. (056) 721-59-20	Щербина Маргарита Володимирівна
Херсонська область					
3119055	254	26.05.08	ВАТ «Херсон-автотранс»	73025, м. Херсон, вул. Радянська, 39, тел. (0552) 49-15-50, 26-21-43	Горб Ольга Олексіївна
Чернігівська область					
31275682	252	26.05.08	ПП «Аксіома»	14000, м. Чернігів, вул. Щорса, 12, тел. (0462) 24-04-30	Ларченко Лариса Борисівна
Хмельницька область					
22782730	253	26.05.08	Подільська спеціалізована аграрна біржа	29001, м. Хмельницький, вул. Свободи, 70, кімн. 213, тел. (0382) 72-05-93	Олесков Григорій Андрійович
Запорізька область					
2944840	250	22.05.08	Запорізька торгово-промислова палата	69005, м. Запоріжжя, бульв. Центральний, 4, тел. (0612) 39-01-29, 20-97-97	Шамілов Володимир Іванович
Черкаська область					
24350147	261	30.05.08	Товарна біржа агропромислового комплексу центральних областей України	18036, м. Черкаси, вул. Смілянська, 131, тел. (0472) 63-24-90, 63-07-45	Булах Руслан Анатолійович

Законопроект

Верховна Рада України прийняла в першому читанні законопроект про внесення змін до Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» щодо привати-

зації кімнат у гуртожитках. За прийняття проголосували 420 народних депутатів.

Законопроектом передбачається дозволити в гуртожитках, призначених для проживання сімей та окремих

осіб, приватизувати житлову площу мешканцям, які зареєстровані в них, постійно (не менше п'яти років) проживають та не забезпечені власним житлом. Виняток становлять гуртожитки на-

вчальних закладів, соціальні та розташовані на території військових частин, приватизація житлової площі в яких забороняється.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України

(Витяг)

Верховна Рада України ПОСТАНОВЛЯЄ:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Законі України «Про плату за землю»* (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 45, ст. 238 із наступними змінами):

1) у преамбулі слова «напрями використання коштів, що надійшли від плати за землю» виключити;

2) у статті 7:

а) частину другу викласти у такій редакції:

«Ставки податку за земельні ділянки, грошову оцінку яких не проведено, встановлюються у таких розмірах:

Групи населених пунктів з чисельністю населення, тис. осіб	Ставка податку, гривень за 1 кв. метр	Коефіцієнт, що застосовується у містах Києві, Сімферополі, Севастополі та містах обласного значення
до 0,2	0,075	–
від 0,2 до 1	0,105	–
від 1 до 3	0,135	–
від 3 до 10	0,15	–
від 10 до 20	0,24	–
від 20 до 50	0,375	1,2
від 50 до 100	0,45	1,4
від 100 до 250	0,525	1,6
від 250 до 500	0,6	2,0
від 500 до 1 000	0,75	2,5
від 1 000 і більше	1,05	3,0

* Державний інформаційний бюлетень про приватизацію, 1993, № 2, с. 11 – 16. – Прим. ред.

б) частину третю викласти у такій редакції:

«У разі придбання земельної ділянки на підставі цивільно-правової угоди розмір податку розраховується від суми, що дорівнює грошовій оцінці землі, але в будь-якому разі сума, від якої розраховується розмір податку, не може бути меншою ціни земельної ділянки, що зазначена в угоді»;

3) частину другу статті 8 викласти у такій редакції:

«У разі придбання земельної ділянки на підставі цивільно-правової угоди розмір податку розраховується від суми, що дорівнює грошовій оцінці землі, але в будь-якому разі сума, від якої розраховується розмір податку, не може бути меншою ціни земельної ділянки, що зазначена в угоді»;

4) статті 3 та 22 виключити.

2. У Законі України «Про оренду землі» (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 10, ст. 102 із наступними змінами):

1) частини другу та третю статті 6 викласти у такій редакції:

«У разі набуття права оренди земельної ділянки на конкурентних засадах підставою для укладення договору оренди є результати аукціону.

У разі дострокового припинення договору оренди землі за ініціативою орендодавця земельної ділянки (крім дострокового припинення договору оренди у зв'язку з невиконанням орендарем своїх обов'язків), право оренди якої набуто за результатами аукціону, орендодавець відшкодовує орендарю витрати на його набуття у строки, визначені умовами договору та законом, і збитки, які понесе орендар внаслідок дострокового припинення договору оренди, якщо інше не передбачено договором оренди»;

2) доповнити статтею 8¹ такого змісту:

«Стаття 8¹. Заборона відчуження орендарем права на оренду земельної ділянки державної та комунальної власності

Право на оренду земельної ділянки державної та комунальної власності не може бути продане або іншим чином відчужене її орендарем іншим особам»;

3) текст статті 9 викласти у такій редакції:

«Орендар, який відповідно до закону може мати у власності орендовану земельну ділянку, має переважне право на придбання її у власність у разі продажу цієї земельної ділянки, за умови, що він сплачує ціну, за якою вона продається, а в разі продажу на аукціоні – якщо його пропозиція є рівною з пропозицією, яка є найбільшою із запропонованих учасниками аукціону.

Орендодавець зобов'язаний повідомити в письмовій формі орендаря про намір продати земельну ділянку третій особі.

У разі відмови орендаря від свого переважного права на придбання орендованої земельної ділянки до нового власника такої земельної ділянки переходять права та обов'язки орендодавця за договором оренди цієї земельної ділянки»;

4) текст статті 16 викласти у такій редакції:

«Набуття права оренди земельних ділянок, що перебувають у державній або комунальній власності, здійснюється виключно на аукціонах (крім земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти нерухомого майна, що перебувають у власності громадян і юридичних осіб, в яких відсутні акції (частки, паї), що належать державі, набуття права на оренду земельних ділянок під об'єкти соціального призначення, будівництво соціального і доступного житла, використання земельних ділянок для розробки корисних копалин та спеціального водокористування відповідно до отриманих спеціальних дозволів (ліцензій), використання релігійними організаціями (під культовими будівлями), які легалізовані в Україні).

Не допускається проведення аукціонів щодо земельних ділянок, які (або будівлі на яких) орендують бюджетні установи, музеї, підприємства і громадські організації у сферах культури і мистецтв, у тому числі національні творчі спілки та їх члени (під творчі майстерні)»;

5) частини четверту та п'яту статті 21 викласти у такій редакції:

«Річна орендна плата за земельні ділянки, які перебувають у державній або комунальній власності, надходить до відповідних бюджетів, розподіляється і використовується відповідно до закону і не може бути меншою:

для земель сільськогосподарського призначення – розміру земельного податку, що встановлюється Законом України «Про плату за землю»;

для інших категорій земель – трикратного розміру земельного податку, що встановлюється Законом України «Про плату за землю».

Річна орендна плата за земельні ділянки, які перебувають у державній або комунальній власності, не може перевищувати 12 відсотків їх нормативної грошової оцінки. При цьому у разі визначення орендаря на конкурентних засадах може бути встановлений більший розмір орендної плати, ніж зазначений у цій частині»...

...9. Частину другу статті 14 Закону України «Про Збройні Сили України» (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 48, ст. 410; 2008 р., № 5 – 8, ст. 78) викласти у такій редакції:

«Земля, води, інші природні ресурси, а також майно, закріплені за військовими частинами, військовими навчальними закладами, установами та організаціями Збройних Сил України, є державною власністю, належать їм на праві оперативного управління та звільняються від сплати усіх видів податків відповідно до законів з питань оподаткування»...

...20. Частину шосту статті 11 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 42 – 43, ст. 378; 2001 р., № 10, ст. 44; 2007 р., № 7 – 8, ст. 66; 2008 р., № 5 – 8, ст. 78) виключити.

21. У Земельному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 3 – 4, ст. 27 із наступними змінами):

1) статтю 17¹ викласти у такій редакції:

«Стаття 17¹. Повноваження державних органів приватизації у галузі земельних відносин

Державні органи приватизації здійснюють продаж земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації»;

2) у статті 84:

а) частину другу викласти у такій редакції:

«2. Право державної власності на землю

набувається і реалізується державою в особі Кабінету Міністрів України, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, державних органів приватизації відповідно до закону»;

б) пункт «ж» частини третьої викласти у такій редакції:

«ж) земельні ділянки, на яких розташовані державні, у тому числі казенні підприємства, господарські товариства, у статутних фондах яких державі належать частки (акції, паї), об'єкти незавершеного будівництва та законсервовані об'єкти»;

3) частину першу статті 116 викласти у такій редакції:

«1. Громадяни та юридичні особи набувають права власності та права користування земельними ділянками із земель державної або комунальної власності за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування в межах їх повноважень, визначених цим Кодексом.

Набуття права власності громадянами та юридичними особами на земельні ділянки, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації, відбувається в порядку, визначеному частиною першою статті 128 цього Кодексу»;

4) у статті 124:

а) абзаци другий та третій частини першої викласти у такій редакції:

«Набуття права оренди земельних ділянок, що перебувають у державній або комунальній власності, здійснюється виключно на аукціонах (крім земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти нерухомого майна, що перебувають у власності громадян і юридичних осіб, в яких відсутні акції (частки, паї), що належать державі, набуття права на оренду земельних ділянок під об'єкти соціального призначення, будівництво соціального і доступного житла, використання земельних ділянок для розробки корисних копалин та спеціального водокористування відповідно до отриманих спеціальних дозволів (ліцензій), використання релігійними організаціями (під культовими будівлями), які легалізовані в Україні).

Не допускається проведення аукціонів щодо ділянок, які (або будівлі на яких) орендують бюджетні установи, музеї, підприємства і громадські організації у сферах культури і мистецтв (у тому числі національні творчі спілки

та їх члени (під творчі майстерні)»;

б) доповнити частиною четвертою такого змісту:

«4. Документація із землеустрою щодо відведення земельних ділянок, які виставляються на аукціон, виготовляється на замовлення органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування»;

5) текст статті 127 викласти у такій редакції:

«1. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень здійснюють продаж земельних ділянок державної чи комунальної власності громадянам та юридичним особам, які мають право на набуття земельних ділянок у власність, а також іноземним державам відповідно до цього Кодексу.

2. Продаж земельних ділянок державної та комунальної власності громадянам та юридичним особам здійснюється на конкурентних засадах (аукціон), крім викупу земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти нерухомого майна, що є власністю покупців цих ділянок, в яких відсутні акції (частки, паї), що належать державі»;

б) у статті 128:

а) частини першу – третю викласти у такій редакції:

«1. Продаж громадянам і юридичним особам земельних ділянок державної (крім земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації) та комунальної власності для потреб, визначених цим Кодексом, провадиться місцевими державними адміністраціями, Радою міністрів Автономної Республіки Крим або органами місцевого самоврядування в межах їх повноважень.

Продаж громадянам і юридичним особам земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації, здійснюється державними органами приватизації у порядку, що затверджує Кабінет Міністрів України.

2. Громадяни та юридичні особи, зацікавлені у придбанні земельних ділянок у власність, подають заяву (клопотання) до відповідного органу виконавчої влади або сільської, селищної, міської ради чи державного органу приватизації. У заяві зазначаються бажане місце розташування земельної ділянки, цільове призначення та її розмір.

3. Рада міністрів Автономної Республіки

Крим, місцева державна адміністрація або сільська, селищна, міська рада чи державний орган приватизації у місячний строк розглядає заяву і приймає рішення про продаж земельної ділянки або про відмову в продажу із зазначенням причин відмови»;

б) частину шосту викласти у такій редакції:

«6. Рішення Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевої державної адміністрації, сільської, селищної, міської ради про продаж земельної ділянки є підставою для укладення договору купівлі-продажу земельної ділянки.

Укладення договорів купівлі-продажу земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації, здійснюється відповідно до порядку, визначеного частиною першою цієї статті»;

в) частину одинадцяту викласти у такій редакції:

«11. Кошти, отримані від продажу земельних ділянок, що перебувають у державній власності, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації, зараховуються до бюджету у порядку, визначеному законом про Державний бюджет України»;

7) у статті 129:

а) частину першу викласти у такій редакції:

«1. Продаж земельних ділянок, що перебувають у власності держави, крім земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації, іноземним державам та іноземним юридичним особам здійснюється Кабінетом Міністрів України за погодженням з Верховною Радою України.

Продаж земельних ділянок, що перебувають у державній власності, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації, іноземним державам та іноземним юридичним особам здійснюється державними органами приватизації за погодженням з Кабінетом Міністрів України»;

б) частину п'яту викласти у такій редакції:

«5. Іноземні юридичні особи, зацікавлені у придбанні земельних ділянок, подають клопотання до Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної, Київської чи Севастопольської міської державної адміністрації або сільської, селищної, міської ради і державного органу приватизації. До клопотання додається договір оренди землі, копія свідоцтва про реєстрацію іноземною юридичною особою постійного представництва з правом

ведення господарської діяльності на території України»;

в) абзац другий частини шостої викласти у такій редакції:

«Розгляд клопотання і продаж земельних ділянок, що перебувають у державній власності, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації, здійснюються державними органами приватизації після отримання погодження Кабінету Міністрів України»;

8) текст статті 134 викласти у такій редакції:

«Земельні ділянки державної або комунальної власності, призначені для продажу суб'єктам підприємницької діяльності, підлягають продажу на конкурентних засадах (земельні торги), крім викупу земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти нерухомого майна, що є власністю покупців цих ділянок, в яких відсутні акції (частки, паї), що належать державі»;

9) у статті 135:

а) частину першу викласти у такій редакції:

«1. Земельні торги проводяться у формі аукціону»;

б) частину третю виключити;

10) у статті 136:

а) частину першу викласти у такій редакції:

«1. Органи державної влади або органи місцевого самоврядування, або державні органи приватизації, уповноважені приймати рішення про відчуження земель, що перебувають у державній або комунальній власності, визначають переліки земельних ділянок, призначених для продажу суб'єктам підприємницької діяльності на земельних торгах»;

б) абзац перший частини другої викласти у такій редакції:

«2. Земельна ділянка, призначена для продажу суб'єктам підприємницької діяльності на земельних торгах, виставляється на земельні торги після»;

в) пункт «г» частини третьої викласти у такій редакції:

«г) грошову оцінку земельної ділянки та її стартову ціну, яка дорівнює нормативній грошовій оцінці земельної ділянки»;

11) у статті 137:

а) пункт «в» частини другої викласти у такій редакції:

«в) стартову ціну, яка дорівнює норма-

тивній грошовій оцінці земельної ділянки»;

б) частину третю викласти у такій редакції:

«3. Організатором земельних торгів є орган державної влади чи орган місцевого самоврядування, чи державний орган приватизації, уповноважений здійснювати відчуження земельної ділянки, призначеної для продажу, або державний виконавець відповідно до рішення суду. Проведення земельних торгів здійснює юридична особа, яка має дозвіл (ліцензію) на проведення земельних торгів, на підставі договору з відповідним органом державної влади чи органом місцевого самоврядування, чи державним органом приватизації»;

12) у розділі X «Перехідні положення»:

а) пункт 12 викласти у такій редакції:

«12. До розмежування земель державної та комунальної власності повноваження щодо розпорядження землями (крім земель, переданих у приватну власність, та земель, зазначених в абзаці третьому цього пункту) в межах населених пунктів здійснюють відповідні сільські, селищні, міські ради, а за межами населених пунктів – відповідні органи виконавчої влади.

Державні органи приватизації здійснюють розпорядження (крім відчуження земель, на яких розташовані об'єкти, що не підлягають приватизації) землями, на яких розташовані державні, в тому числі казенні, підприємства, господарські товариства, у статутних фондах яких державі належать частки (акції, паї), об'єкти незавершеного будівництва та законсервовані об'єкти, а також продаж земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації»;

б) пункт 14 викласти у такій редакції:

«14. До набрання чинності законами України про державний земельний кадастр та про ринок земель забороняється внесення права на земельну частку (пай) до статутних фондів господарських товариств»;

в) у пункті 15:

абзац перший та підпункт «а» викласти у такій редакції:

«15. До набрання чинності законами України про державний земельний кадастр та про ринок земель не допускається:

а) купівля-продаж земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної та комунальної власності, крім вилучення (викупу) їх для суспільних потреб»;

абзац другий підпункту «б» викласти у такій

редакції:

«Купівля-продаж або іншим способом відчуження земельних ділянок та земельних часток (паїв), визначених підпунктами «а» та «б» цього пункту, запроваджується за умови набрання чинності законами України про державний земельний кадастр та про ринок земель, визначивши особливості обігу земель державної та комунальної власності і земель товарного сільськогосподарського виробництва».

22. У Законі України «Про приватизацію державного майна» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 17, ст. 122 із наступними змінами):

1) абзац другий частини другої статті 3 викласти у такій редакції:

«приватизацію об'єктів державного житлового фонду, у тому числі гуртожитків, а також об'єктів соціально-культурного призначення, що фінансуються з державного бюджету, в тому числі об'єктів сфери охорони здоров'я, за винятком тих, які належать підприємствам, що приватизуються»;

2) абзац п'ятий частини першої статті 5 викласти у такій редакції:

«земельні ділянки, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації»;

3) абзац сімнадцятий частини третьої статті 7 викласти у такій редакції:

«здійснюють продаж земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації»;

4) частину другу статті 13 викласти у такій редакції:

«2. До складу комісії входять за принципом однакового представництва представники господарського товариства, створеного членами трудового колективу підприємства, що приватизується, в тому числі й від представницького органу трудового колективу – виборного органу первинної профспілкової організації (профспілкового представника) або іншого уповноваженого ним органу, інші особи (або їх представники), які подали заяву на приватизацію, представники місцевих рад, фінансових органів, державного органу приватизації, центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів, центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів України або його територіальних органів, Антимонопольного комітету України або його територіальних від-

ділень, органу, уповноваженого до прийняття рішення про приватизацію управляти відповідним державним майном, територіальних органів центрального органу виконавчої влади з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи. Відповідні органи та особи зобов'язані в п'ятиденний строк з моменту одержання повідомлення про прийняття рішення щодо створення комісії делегувати до її складу своїх представників. Якщо в зазначений строк вони не делегували своїх представників до складу комісії, державний орган приватизації має право затвердити склад комісії без представників цих органів»;

5) у статті 14:

а) частину першу викласти у такій редакції:

«1. Комісія з приватизації складає проект плану приватизації об'єкта, в якому враховуються пропозиції:

господарського товариства, створеного працівниками підприємства, що приватизується, та інших покупців;

місцевих рад за місцезнаходженням об'єкта приватизації;

державних органів приватизації;

центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів;

Антимонопольного комітету України, його територіальних відділень;

центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів України або його територіальних органів»;

б) абзац четвертий частини другої викласти у такій редакції:

«До проекту плану приватизації додається акт оцінки вартості об'єкта приватизації, який складається відповідно до законодавства і затверджується органом приватизації, та технічний паспорт земельної ділянки державної власності, яка підлягає продажу державним органом приватизації»;

б) статтю 18¹ викласти у такій редакції:

«Стаття 18¹. Відчуження земельних ділянок державної власності, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації

1. Державні органи приватизації у порядку, що затверджується Кабінетом Міністрів України, здійснюють продаж земельних ділянок державної власності, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації.

2. Продаж земельної ділянки державної власності здійснюється після:

а) визначення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) та закріплення їх межовими знаками;

б) виготовлення технічної документації щодо продажу земельної ділянки, яка включає її технічний паспорт.

3. Вартість земельної ділянки визначається на підставі її експертної грошової оцінки, яка проводиться за методикою, затвердженою Кабінетом Міністрів України.

4. Покупці об'єктів, які підлягають приватизації, разом з об'єктами приватизації здійснюють придбання земельних ділянок, на яких ці об'єкти розташовані, на аукціонах. Земельні ділянки, що не підлягають продажу відповідно до Земельного кодексу України, надаються в довгострокову оренду з умовою наступного їх придбання орендарем у разі зняття заборони на продаж зазначених ділянок.

5. Відчуження земельних ділянок державної власності здійснюється за договорами купівлі-продажу, укладеними з урахуванням вимог Земельного кодексу України»;

7) частину четверту статті 23 викласти у такій редакції:

«4. Кошти, отримані від продажу земельних ділянок, що перебувають у державній власності, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації, зараховуються державними органами приватизації до державного та місцевих бюджетів у порядку, визначеному законом про Державний бюджет України»;

8) у статті 27:

а) абзац тринадцятий частини другої викласти у такій редакції:

«подальшого використання земельної ділянки відповідно до вимог Земельного кодексу України»;

б) абзац другий частини четвертої викласти у такій редакції:

«Право власності на приватизований об'єкт та земельну ділянку переходить до покупця з моменту сплати повної вартості придбаного об'єкта приватизації та земельної ділянки»;

в) частину дев'яту викласти у такій редакції:

«9. У разі розірвання в судовому порядку договору купівлі-продажу у зв'язку з невиконанням покупцем договірних зобов'язань приватизований об'єкт підлягає поверненню у державну власність, включаючи земельну ділянку»;

9) частину четверту статті 29 викласти у такій редакції:

«4. Покупці, що не сплатили за об'єкт приватизації, включаючи земельну ділянку, придбаний шляхом викупу, на аукціоні або за конкурсом, протягом 60 днів з моменту укладення чи реєстрації відповідної угоди сплачують на користь органу приватизації неустойку в розмірі і порядку, що встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Рішення про викуп об'єкта приватизації, включаючи земельну ділянку, або результати конкурсу, аукціону в таких випадках анулюються».

23. У Законі України «Про розмежування земель державної та комунальної власності» (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 35, ст. 411; 2006 р., № 9 – 11, ст. 96; 2007 р., № 7 – 8, ст. 66; 2008 р., № 5 – 8, ст. 78):

1) останній абзац статті 6 викласти у такій редакції:

«земельні ділянки, на яких розташовані державні, в тому числі казенні, підприємства, господарські товариства, у статутних фондах яких державі належать частки (акції, паї), об'єкти незавершеного будівництва та законсервовані об'єкти»;

2) частину першу статті 8 викласти у такій редакції:

«Кабінет Міністрів України здійснює визначення меж земельних ділянок, на яких розміщені об'єкти нерухомого майна, що належать до сфери управління Президента України, Верховної Ради України, Конституційного Суду України, Верховного Суду України, Вищого господарського суду України, Генеральної прокуратури України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Національної академії наук України, державних галузевих академій наук, інших державних наукових установ та організацій, меж земельних ділянок, на яких розташовані державні, в тому числі казенні, підприємства, господарські товариства, у статутних фондах яких державі належать частки (акції, паї), об'єкти незавершеного будівництва та законсервовані об'єкти, а також меж земельних ділянок, на яких розміщені об'єкти нерухомого майна, що перебува-

ють у сфері управління Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій, за погодженням з ними»...

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування* та застосовується з дня втрати чинності відповідними положеннями розділу II Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України»** (Відомості Верховної Ради України, 2008 р., № 5 – 8, ст. 78).

У зв'язку з цим пункти 1, 3 – 9, 11 – 19 статті 67 розділу I та пункти 2 – 4, 6 – 16, 18 – 19, підпункт 8 пункту 25, підпункт 4 пункту 26, пункти 30 – 33, підпункти 1 – 6, абзаци третій та четвертий підпункту 12 пункту 35, пункт 43, підпункт 2 пункту 47, пункти 48, 50, абзац другий підпункту 2 пункту 68, підпункт 2 пункту 75, підпункт «а» підпункту 1 пункту 76, абзац другий підпункту 3 пункту 78, пункти 83, 100 розділу II Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» виключити...

11. Кабінету Міністрів України:

1) у місячний строк з дня набрання чинності цим Законом розробити типові договори оренди земель сільськогосподарського призначення, які перебувають у державній та комунальній власності, виключно для сільськогосподарського товарного виробництва;

2) визначити особливості оформлення права оренди земельної ділянки без проведення аукціону громадянам чи юридичним особам, які звернулись із заявою (клопотанням) про передачу земельної ділянки в оренду із земель державної або комунальної власності, якщо станом на 1 січня 2008 р. відповідним органом виконавчої влади або органом місцевого самоврядування було прийнято рішення про погодження місця розташування такого об'єкта або про надання дозволу на розробку проекту її відведення;

3) підготувати пропозиції щодо реалізації прав власності громадян на присадибні земельні ділянки.

Президент України В. ЮЩЕНКО

м. Київ

3 червня 2008 р.

№ 309-VI

* Опубліковано в газеті «Урядовий кур'єр» від 04.06.08 № 101. – Прим. ред.

** Державний інформаційний бюлетень про приватизацію, 2008, № 2, с. 44 – 51. – Прим. ред.

РОЗПОРЯДЖЕННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Питання укладення деяких договорів

від 7 травня 2008 р. № 703-р
Київ

Для підвищення ефективності управління об'єктами державної власності, забезпечення прозорої процедури їх відчуження та недопущення порушення інтересів держави центральним органам виконавчої влади, іншим суб'єктам управління об'єктами державної власності, у тому числі Національній та галузевим академіям наук:

забезпечити укладення підприємствами, установами та організаціями, що належать до сфери їх управління (віднесені до їх відання), господарськими товариствами, у статутному фонді яких частка держави перевищує 50 відсотків, договорів про спільну (зокрема

інвестиційну) діяльність, договорів комісії, доручення, управління майном виключно на підставі відповідних рішень Кабінету Міністрів України;

вжити заходів до припинення договорів про спільну (зокрема інвестиційну) діяльність, раніше укладених суб'єктами, зазначеними в абзаці другому цього розпорядження, наслідком яких може бути відчуження державного майна.

Прем'єр-міністр України
Ю. ТИМОШЕНКО

ФОНД ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 28 травня 2008 р. № 625

Про втрату чинності наказів ФДМУ від 24.11.05 № 3033, від 16.10.06 № 1580 та затвердження «Положення про регламент роботи комісії з питань оскарження результатів перевірки виконання умов договору купівлі-продажу об'єкта приватизації у державному органі приватизації», та «Положення про регламент роботи комісії Фонду державного майна України з питань зняття з контролю договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації»

На виконання пункту 16 протоколу № 14 апаратної наради у Голови Фонду від 14.04.08 та з метою доопрацювання Положення про регламент роботи комісії з питань оскарження результатів перевірки виконання умов договору купівлі-продажу об'єкта приватизації у державному органі приватизації, затвердженого наказом ФДМУ від

24.11.05 № 3033 (із змінами і доповненнями згідно з наказом ФДМУ від 16.10.06 № 1580), та Положення про регламент роботи комісії Фонду державного майна України з питань зняття з контролю договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації, затвердженого наказом ФДМУ від 29.06.06 № 1014, відповідно до протокольного рішення НАКАЗУЮ:

1. Вважати таким, що втратив чинність, наказ ФДМУ від 24.11.05 № 3033 «Про затвердження Положення про регламент роботи комісії з питань оскарження результатів перевірки виконання умов договору купівлі-продажу об'єкта приватизації у Фонді державного майна України».

2. Вважати таким, що втратив чинність, наказ ФДМУ від 29.06.06 № 1014 «Про затвердження Положення про склад та регламент комісії Фонду державного майна України з питань зняття з контролю договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації».

3. Вважати таким, що втратив чинність, наказ ФДМУ від 16.10.06 № 1580 «Про внесення змін до наказів ФДМУ від 24.11.05 № 3033 та від 29.06.06 № 1014».

4. Затвердити «Положення про регламент роботи комісії з питань оскарження результатів перевірки виконання умов договору купівлі-продажу об'єкта приватизації у Фонді державного майна України» (додаток 1) та «Положення про регламент роботи комісії Фонду державного майна України з питань зняття з контролю договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації» (додаток 2), що додаються.

5. Затвердити склад комісії, яка скликається залежно від групи об'єкта приватизації:

голова комісії – Потімков О. Ю., заступник Голови Фонду;

заступник голови комісії – Сидун Ю. О., радник Голови Фонду з економічних питань;

члени комісії:

Кульбачний В. М. – директор Департаменту постприватизаційного супроводження;

Бордюгов Ю. В. – директор Юридичного департаменту;

Степура Т. І. – директор Департаменту міждержавних майнових відносин та спільних підприємств;

Вижол В. О. – директор Департаменту продажу цілісних майнових комплексів;

Філозоп Є. Т. – директор Департаменту підготовки та проведення конкурсів;

Бондаренко В. А. – заступник директора Департаменту постприватизаційного супроводження;

Покоюк М. Д. – заступник директора Департаменту контрольно-ревізійної роботи та економічної розвідки (або інший представник Департаменту за окремим поданням);

Шрамко А. В. – начальник відділу повернення об'єктів у державну власність Департаменту постприватизаційного супроводження;

Фоменко С. М. – начальник відділу контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу Департаменту постприватизаційного супроводження;

Безгубенко Т. І. – заступник начальника відділу контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу Департаменту постприватизаційного супроводження, відповідальний секретар комісії.

6. У разі відсутності в період роботи комісії голови комісії його обов'язки покладаються на заступника голови комісії.

7. У разі відсутності одного із членів комісії, його функціональні обов'язки виконує представник керівного складу відповідного департаменту.

8. Регіональним відділенням Фонду державного майна України, Регіональному відділенню Фонду державного майна України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі у двотижневий строк від дня підписання цього наказу привести у відповідність регламенти роботи і склад своїх комісій.

9. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Голова Фонду
В. СЕМЕНЮК-САМСОНЕНКО

Законопроект

Комітет з питань аграрної політики та земельних відносин Верховної Ради України рекомендує парламенту прийняти за основу законопроект «Про ринок земель».

Законопроект встановлює принципи державної політики у сфері діяльності на ринку земель, визначає суб'єктів та об'єкти ринку земель, повноваження органів, які здійснюють продаж земельних ділянок, регла-

ментує особливості та порядок продажу земельних ділянок та прав оренди на них.

Законопроект розроблений згідно з розділом 9 «Прикінцеві положення» Земельного кодексу України, що містить перелік

законів з питань регулювання земельних відносин, які мають бути прийняті в розвиток відповідних норм цього кодексу.

За матеріалами
portal.rada.gov.ua

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Фонду державного майна України
від 28.05.08 № 625

ПОЛОЖЕННЯ про регламент роботи комісії з питань оскарження результатів перевірки виконання умов договору купівлі-продажу об'єкта приватизації у Фонді державного майна України

1. Комісія з питань оскарження результатів перевірки виконання умов договору купівлі-продажу об'єкта приватизації у державному органі приватизації (далі – комісія) утворюється у Фонді державного майна України (далі – Фонд) відповідно до пункту 3.3 Порядку оскарження результатів перевірки виконання умов договору купівлі-продажу об'єкта приватизації у державному органі приватизації, затвердженого наказом Фонду від 07.04.05 № 878, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.04.05 за № 436/10716.

2. Метою діяльності комісії є розгляд звернень до Фонду з питань оскарження результатів перевірки виконання умов договору купівлі-продажу об'єкта приватизації у державному органі приватизації та підготовка відповідного рішення щодо оскарження результатів перевірки або відхилення звернення після розгляду, створення для заявника можливості врегулювання спірних питань, пов'язаних з його незгодою з результатами перевірки у Фонді перед вжиттям інших заходів захисту своїх прав, передбачених чинним законодавством.

Комісія здійснює розгляд звернень у разі отримання у вигляді службової записки на ім'я голови комісії відповідної пропозиції від підрозділу Фонду, до функцій якого належить контроль за виконанням умов договорів купівлі-продажу і яким відповідно до Порядку оскарження результатів перевірки виконання умов договору купівлі-продажу об'єкта приватизації у державному органі приватизації, затвердженого наказом Фонду від 07.04.05 № 878 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.04.05 за № 436/10716, здійснено попередній розгляд звернення заявника.

3. Склад комісії:

голова комісії – заступник Голови Фонду;
заступник голови комісії – радник Голови Фонду з економічних питань;
члени комісії:

керівні працівники:

Департаменту постприватизаційного супроводження;

Юридичного департаменту;

Департаменту контрольно-ревізійної роботи та економічної розвідки;

залежно від групи об'єкта приватизації:

Департаменту міждержавних майнових відносин та спільних підприємств;

Департаменту підготовки та проведення конкурсів;

Департаменту продажу цілісних майнових комплексів;

а також Департаменту контрольно-ревізійної роботи та економічної розвідки;

фахівець Департаменту постприватизаційного супроводження, що є відповідальним секретарем комісії.

Персональний склад комісії затверджується наказом Фонду.

4. Рішення комісії оформлюється протоколом засідання комісії.

5. Протокол засідання комісії підписується всіма присутніми на засіданні членами комісії, затверджується головою комісії і передається до Департаменту постприватизаційного супроводження.

6. Протокол є складовою частиною комплексу документів до матеріалів з питань контролю стану виконання умов договору купівлі-продажу об'єкта приватизації, акт перевірки якого оскаржується.

7. Якщо комісією зроблено висновок про відмову заявнику, то в протоколі фіксується відповідне обґрунтування.

8. Засідання Комісії вважається правомочним за умови участі в ньому не менше ніж п'яти осіб, що входять до її складу, враховуючи голову комісії.

9. Рішення комісії приймається простою більшістю голосів. За умови рівної кількості голосів остаточне рішення комісії приймається її

головою. Всі рішення комісії приймаються шляхом поіменного усного голосування (тільки «за» або «проти»), результати якого заносяться до протоколу засідання комісії.

10. У разі недосягнення взаємоприйнятого рішення під час попереднього розгляду заяви про оскарження результатів перевірки виконання умов договору купівлі-продажу об'єкта приватизації Департамент постприватизаційного супроводження надає копії заяви та супровідних матеріалів на розгляд членів комісії, які зобов'язані ознайомитися з матеріалами справи та підготувати свої зауваження та пропозиції (у разі їх наявності) у п'ятиденний строк. Після закінчення зазначеного строку Департамент постприватизаційного супроводження надає пропозицію про винесення питання на розгляд комісії у вигляді службової записки на ім'я голови комісії.

11. У разі необхідності на засідання комісії можуть запрошуватися фахівці Фонду та представники іншої сторони договору купівлі-продажу, результати перевірки стану виконання умов якого оскаржуються, а також посадові особи Фонду, які здійснили перевірку, результати якої оскаржуються.

12. За результатами роботи комісія може прийняти одне з таких рішень:

скасувати в певній частині висновки, викладені в акті перевірки та призначити проведення додаткової (повторної перевірки) й осіб, які здійснюватимуть перевірку;

скасувати в певній частині висновки, викладені в акті перевірки, без призначення додаткової (повторної перевірки);

скасувати акт перевірки повністю, призначити проведення додаткової (повторної) перевірки й осіб, які здійснюватимуть перевірку;

залишити акт перевірки без змін;

прийняти інше рішення.

13. Про прийняте комісією рішення заявника повідомляють протягом п'яти робочих днів з моменту затвердження рішення комісії головою комісії листом Фонду з повідомленням про вручення за адресою, зазначеною у зверненні заявника.

14. Лист готує Департамент постприватизаційного супроводження.

Заступник Голови Фонду
О. ПОТІМКОВ

Додаток 2

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Фонду державного майна України
від 28.05.08 № 625

61

ПОЛОЖЕННЯ

про регламент роботи комісії Фонду державного майна України з питань зняття з контролю договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації

1. Комісія Фонду державного майна України (далі – Фонд) з питань зняття з контролю договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації (далі – комісія) утворюється наказом Фонду відповідно до пункту 5.2 Порядку здійснення державними органами приватизації контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації (далі – Порядок), затвердженого наказом Фонду від 27.02.04 № 372.

2. Метою діяльності комісії є розгляд звернень підрозділу Фонду, на який покладено контроль за виконанням умов договорів купівлі-

продажу об'єктів приватизації або Юридичного департаменту Фонду, та прийняття рішення щодо зняття з контролю Фонду договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації у таких випадках:

у разі смерті фізичної особи – покупця об'єкта приватизації та відсутності при цьому спадкоємця;

якщо вичерпано всі можливості, передбачені чинним законодавством, у тому числі розірвання договору купівлі-продажу і повернення об'єкта приватизації у державну власність, за умови наявності при цьому відповідних судових рішень.

3. Склад комісії:
голова комісії – заступник Голови Фонду;
заступник голови комісії – радник Голови
Фонду з економічних питань;

члени комісії:

керівні працівники:

Департаменту постприватизаційного супроводження;

Юридичного департаменту;

Департаменту контрольно-ревізійної роботи та економічної розвідки;

залежно від групи об'єкта приватизації:

Департаменту міждержавних майнових відносин та спільних підприємств;

Департаменту підготовки та проведення конкурсів;

Департаменту продажу цілісних майнових комплексів;

Департаменту реформування власності;

фахівець Департаменту постприватизаційного супроводження, що є відповідальним секретарем комісії.

Персональний склад комісії затверджується наказом Фонду.

4. Засідання комісії скликається за ініціативою голови комісії, директора Департаменту постприватизаційного супроводження або директора Юридичного департаменту.

5. Комісія розпочинає роботу за відповідним письмовим зверненням Департаменту постприватизаційного супроводження або Юридичного департаменту до її голови. Зазначене звернення має містити копії документів, приблизний склад яких такий:

договір купівлі-продажу об'єкта приватизації та додаткові угоди (додаткові договори) до нього;

документи, що підтверджують стан виконання умов договору купівлі-продажу;

рішення, ухвали, постанови, накази судів, що набрали законної сили;

документи, що підтверджують смерть фізичної особи (дані органів реєстрації актів громадянського стану), її визнання у судовому порядку безвісно відсутньою або померлою (рішення суду);

документи, що підтверджують відсутність спадкоємців (довідки з нотаріальної контори);

обґрунтування необхідності зняття договору купівлі-продажу з контролю;

інші документи.

6. Розгляд звернення та прийняття відповідного рішення комісія здійснює протягом 20 робочих днів від дня його отримання.

7. Засідання комісії вважається правомочним за умови участі в ньому не менше ніж п'яти осіб, що входять до її складу, враховуючи голову комісії.

8. У разі необхідності для участі в роботі комісії можуть залучатися інші фахівці Фонду за відповідним зверненням голови комісії.

9. Рішення комісії приймається простою більшістю голосів шляхом поіменного усного голосування (тільки «за» або «проти»). За умови рівної кількості голосів право остаточного рішення надається голові комісії.

10. Рішення комісії оформлюється протоколом. У разі підписання протоколу з окремими думками членів комісії, голови комісії окремі думки додаються до протоколу.

11. Протокол засідання комісії має містити: персональний склад комісії; стислий зміст обставин за питанням, що розглядається;

обґрунтування прийнятого рішення.

12. Протокол затверджується головою комісії. У разі прийняття комісією рішення про зняття договору купівлі-продажу з контролю протокол її засідання підписується головою комісії та членами комісії й передається на затвердження Голові Фонду.

13. Якщо після прийняття комісією рішення про зняття договору купівлі-продажу з контролю будуть встановлені нові обставини за цим договором, розгляд комісією таких обставин проводиться відповідно до цього Положення.

14. Після затвердження протокол засідання комісії передається відповідальним секретарем комісії до Департаменту постприватизаційного супроводження або Юридичного департаменту для відповідних, залежно від прийнятого комісією рішення, дій:

зняття договору купівлі-продажу з контролю Фонду згідно з пунктом 5.2 Порядку;

вжиття інших дій, визначених протоколом засідання комісії.

15. Протокол засідання комісії у Департаменті постприватизаційного супроводження або Юридичному департаменті, як складова частина, додається до пакета документів з питань контролю договору купівлі-продажу, що розглядається комісією.

Заступник Голови Фонду
О. ПОТІМКОВ

ЯКИЙ ВИ КЕРІВНИК?

До лінійних менеджерів належать керівники, які спрямовують, координують та стимулюють діяльність організації (директори організацій, начальники департаментів тощо). До функціональних менеджерів належать фахівці, які самостійно керують окремими функціональними службами (головні спеціалісти, начальники відділів, керівники секторів, груп тощо).

Діяльності функціональних та лінійних менеджерів будь-якого рівня притаманні специфічні особливості. Функціональний керівник діє в умовах жорсткої нормативно регульованої діяльності. Регуляторами можуть бути посадові особи та технологічні нормативи діяльності, а також спеціальні знання, необхідні для їхньої реалізації. Лінійний керівник за відсутності повного стандартного переліку завдань як основний засіб у своїй діяльності використовує особистісні якості. Іншими словами, функціональний менеджер працює, як правило, в рамках технологічного типу діяльності, а лінійний найчастіше діє в нестандартних ситуаціях. Цільова установка в професійній діяльності також розрізняється: якщо лінійний керівник змінює організаційні ситуації, то функціональний закріплює існуючі нормативні характеристики будь-якого типу діяльності.

Для того щоб визначити, який Ви керівник, пропонується тест із 14 запитань*.

Запитання тесту

Відповідайте «Так» або «Ні» на такі запитання.

1. Чи охоче Ви беретеся до управлінських завдань, які не мають типових схем вирішення?
2. Чи важко було відмовитися від прийомів управління, які Ви використовували, обіймаючи нижчу посаду?
3. Чи довго Ви визнавали за найкращий раніше очолюваний Вами підрозділ, коли пішли на підвищення?
4. Чи прагнете Ви сформувати універсальний стиль управління, прийнятний для більшості ситуацій?
5. Чи вмієте Ви (в основному безпомилково) цілісно оцінити підлеглих (керівників нижчого рангу), кваліфікувавши їх як сильних або слабких керівників?
6. Чи легко Вам вийти за межі особистих симпатій чи антипатій щодо кадрових призначень?
7. Чи вважаєте Ви, що універсального стилю управління не існує і потрібно вміти поєднувати різні стилі залежно від специфіки управлінських ситуацій?

* Наводиться за: Кудряшова П. Д. Каким быть руководителю // Психология управленческой деятельности. – П., 1986.

8. Чи вважаєте Ви, що легше уникнути конфлікту з вищим керівництвом, ніж з підлеглими?
9. Чи бажаєте Ви зруйнувати стереотипи управління, які усталилися в очолюваному Вами підрозділі?
10. Чи часто виявляється безпомилковим Ваше перше інтуїтивне враження про якості людини як керівника?
11. Чи часто Вам доводиться виправдовувати невдачі в управлінні об'єктивними несприятливими факторами (нестачею житла, перебоями в матеріально-технічному постачанні тощо)?
12. Чи часто Ви відчуваєте, що для ефективної роботи Вам замало часу?
13. Чи вважаєте Ви, що при можливості частіше відвідувати об'єкти, ефективність Вашого управління значно підвищиться?
14. Чи надаєте Ви підлеглим сильним керівникам значно більше повноважень та самостійності у вирішенні питань, ніж слабким, незважаючи на те що вони мають однаковий посадовий статус?

Ключ до тесту

Варіант відповіді	Номер запитання													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
«Так»	1	0	0	0	2	1	1	0	1	1	0	0	0	2
«Ні»	0	1	1	2	0	0	0	2	0	0	2	1	2	2

Результати

64

Максимально можлива кількість набраних балів – 20.

Від 0 до 5. За складом характеру Ви більшою мірою *спеціаліст*, ніж керівник, і якщо випаде нагода перейти на таку посаду, як, наприклад, провідний або головний спеціаліст, то не потрібно вагатися.

Від 6 до 10. Не можна сказати, що Ви сильний *лінійний керівник*, та якщо в очолюваному Вами колективі справи йдуть добре, не починайте докорінних реорганізацій, а також не йдіть в інший колектив. Вам потрібно зважати на думку вищих керівників і колективу, більше уваги приділяти кадровим питанням та питанням перспективного планування, ширше використовувати колективні форми прийняття рішень, прагнути створювати та зміцнювати традиції в колективі.

Від 11 до 15. Ви належите до типу *керівника-організатора*, вмiєте сконцентруватися на вирішенні найважливіших проблем, до яких зараховуються ефективний підбір і розподіл кадрів, розроблення та узгодження оптимального (реально виконуваного) плану, матеріально-технічне постачання. Ваша перевага у тому, що Ви ніколи не йдете на повідку у поточних справ, вмiєте відокремити головне від другорядного та будь-що домогтися вирішення принципових проблем, незважаючи на можливі конфлікти та догани. Справи в очолюваному Вами підрозділі, як правило, йдуть успішно. Вам можна дати одну пораду: не занедбуйте поточні справи. Передоручаючи їх заступникам, час від часу контролюйте їх виконання.

Від 16 до 20. Ви можете вивести з прориву відсталий підрозділ, але Вам важко працювати в «плинності». Ви шукаєте гострі ситуації, прагнете перебудов та перетворень, *орієнтовані на ділову кар'єру*. Маючи необхідні управлінські схильності, не завжди успішно адаптуєтесь, тому що Вам заважає зайва категоричність в оцінках та висновках, а також, можливо, зухвалість у відносинах з вищими керівниками.